

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ»

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΤΑΙΒΑΝ:
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Βασίλειος Τζουβάρας

Αθήνα, 2025

Τριμελής Επιτροπή

Κωνσταντίνος Τσιμώνης, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Χαράλαμπος Παπασωτηρίου, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Δημήτριος Τριανταφύλλου, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Βασίλειος Τζουβάρας, 2025

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Συνομογραφίες

A2/AD: Anti-Access/Area Denial, Άρνηση προσέγγισης/Απαγόρευση περιοχής

BRI : Belt and Road Initiative, Πρωτοβουλία Ζώνη-Δρόμος

CNP : China National Party, Κινεζικό Εθνικιστικό Κόμμα

CSIS : Center of Security and International Studies, Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών
Σπουδών

DPP : Democratic Progressive Party, Δημοκρατικό Προοδευτικό Κόμμα

MIT : Massachusetts Institute of Technology

PLA : People's Liberation Army , Εθνικός Απελευθερωτικός Στρατός

QUAD : Quadrilateral Security Dialogue

ROC : Republic Of China , Δημοκρατία της Κίνας

TPA: Taiwan Relations Act

ΠΟΕ : Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου

ΛΔΚ : Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας

ΗΠΑ : Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

Όπου στην παρούσα αναγράφεται :

"Κίνα ή Πεκίνο" εννοείται **"Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας - ΛΔΚ"** και
όπου **"ΗΠΑ ή Ουάσιγκτον"** εννοείται **" Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής "**

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή, κ. Χαράλαμπο Παπασωτηρίου, ο οποίος μου παρείχε την κατάλληλη καθοδήγηση καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της διατριβής, με πολύτιμες υποδείξεις και συμβουλές όποτε τις χρειάστηκα.

Επίσης, ένα πολύ μεγάλο ευχαριστώ στη σύζυγό μου Ιωάννα και στα παιδιά μου Άγγελο και Μαργαρίτα, που με στηρίζουν πάντα με μεγάλη υπομονή.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι η παρούσα εργασία είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιεί πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι η εργασία μου αποτελεί προϊόν λογοκλοπής ή προϊόν τρίτων.

Βασίλειος Τζουβάρας

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	12
Μεθοδολογία	16
Σκοπός	16
Προϋποθέσεις	16
Περιορισμοί.....	17
Παράγοντες	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α : Γεωπολιτικές Συνέπειες Στην Περιοχή Της Ασίας – Ειρηνικού.....	19
Η Στρατηγική Σημασία της Ταιβάν στον Ειρηνικό και η Συμμαχία της με τις ΗΠΑ	19
Σχέσεις της Κίνας με χώρες στην περιοχή της Ασίας – Ειρηνικού.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β : Η παγκόσμια διάσταση του θέματος και οι σχέσεις Κίνας – ΗΠΑ	27
Ιδεολογική και γεωπολιτική αντιπαλότητα Κίνας – ΗΠΑ	27
Η παγκόσμια διάσταση της Κρίσης των Στενών. Πόσο πιθανή είναι η πολεμική σύρραξη μεταξύ ΗΠΑ – Κίνας;.....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Αντιμετωπίζοντας τον «Αρμαγεδδών». Σενάρια – Αποτελέσματα πολεμικής σύρραξης ΗΠΑ – Κίνας	35
Γιατί η Κίνα μπορεί να μην αναβάλλει πλέον μια εισβολή στην Ταιβάν.....	36
Πιθανά Αποτελέσματα Σύγκρουσης ΗΠΑ – Κίνας.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ : Η σχέση του ζητήματος της Ταιβάν με την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση	45
Η περίπτωση της Ελλάδας.....	46
Η επένδυση στο λιμάνι του Πειραιά.....	47
Η περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε : Συμπεράσματα	51
Επίλογος	57
Παραρτήματα.....	57

Εικόνες - Διαγράμματα – Γραφήματα

Εικόνα 1 : Γεωγραφική θέση Ταιβάν	21
Εικόνα 2: Χρονικό παράθυρο πιθανότητας εισβολής Κίνας στην Ταιβάν	34
Εικόνα 3 : Περιορισμοί.....	38
Εικόνα 4 : Αποτελέσματα πολεμικού παίγνιου (διάγραμμα Sankey).....	42
Εικόνα 5 : Πίνακας με αποτελέσματα παιγνίων και χρήση πυρηνικών ανά σενάριο.....	45
Εικόνα 6 : Εθνολογική κατανομή πληθυσμού Ταιβάν.....	B-1
Εικόνα 7 : Έρευνα σχετικά με την εθνολογική ταυτότητα των κατοίκων της Ταιβάν	B-1
Εικόνα 8 : Ένοπλες δυνάμεις της ΛΔΚ και της Ταιβάν.....	B-2
Εικόνα 9 : Έρευνα σχετικά με το πως οι Αμερικανοί αντιλαμβάνονται την σχέση των ΗΠΑ, με Κίνα και Ταιβάν.....	B-2
Εικόνα 10 : Απεικόνιση του Belt and Road Initiative (BRI).....	B-3
Εικόνα 11 : Έρευνα σχετικά με το πως οι Αμερικανοί αντιλαμβάνονται τις διάφορες πολιτικές των ΗΠΑ σε σχέση με την Ταιβάν.....	B-3
Εικόνα 12 : Περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων της ΛΔΚ	B-4
Εικόνα 13 : Διεκδικήσεις Κίνας στη Νότια Σινική Θάλασσα	B-4
Εικόνα 14 : Συνθήκη του Σιμονοσέκι.....	B-5

Περίληψη

Θα εισβάλει η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας στην Ταιβάν; Πώς μπορεί να σταματήσει από αυτό; Αυτά τα ερωτήματα είναι μερικά από τα πιο επείγοντα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι σχεδιαστές άμυνας των ΗΠΑ. Από την εξομάλυνση των σινοαμερικανικών σχέσεων τη δεκαετία του 1970, η πολιτική της Ουάσινγκτον ήταν να προωθεί τη σταθερότητα στις σχέσεις μεταξύ των δύο πλευρών του Στρατού και να αντιτίθεται στη χρήση βίας. Επομένως, είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι τόσο πολλοί αναλυτές εικάζουν τώρα ανοιχτά ότι μια κινεζική εισβολή στην Ταιβάν θα μπορούσε να είναι επικείμενη.

Η διατριβή αναλύει ένα από τα πλέον κρίσιμα γεωπολιτικά ζητήματα της εποχής μας. Η Ταιβάν, αν και λειτουργεί ως *de facto* ανεξάρτητο κράτος, εξακολουθεί να διεκδικείται από την Κίνα, η οποία τη θεωρεί αποσχισθείσα επαρχία. Το θέμα αποκτά παγκόσμια διάσταση λόγω της στρατηγικής της σημασίας, του ρόλου της στην παγκόσμια οικονομία και της θέσης της στις σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ηνωμένων Πολιτειών. Το ερευνητικό ερώτημα της διατριβής εστιάζει στη στρατηγική σημασία της Ταιβάν, τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς που προκαλεί και τις πιθανές συνέπειες μιας ένοπλης σύγκρουσης μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας. Ο σκοπός της εργασίας είναι να αναλυθούν οι βασικοί παράγοντες που καθιστούν το ζήτημα της Ταιβάν κομβικό στην παγκόσμια ασφάλεια, εξετάζοντας ιστορικά δεδομένα, σύγχρονες πολιτικές εξελίξεις και μελλοντικά σενάρια.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στηρίζεται στη βιβλιογραφική επισκόπηση, στη συγκριτική ανάλυση πολιτικών στρατηγικών των εμπλεκόμενων κρατών και στη χρήση προσομοιώσεων πιθανών συγκρούσεων, όπως καταγράφονται σε πολεμικά παίγνια και στρατιωτικές αναλύσεις. Τα αποτελέσματα της μελέτης καταδεικνύουν ότι η στρατηγική σημασία της Ταιβάν έγκειται σε τρεις κύριες διαστάσεις: γεωπολιτική, οικονομική και στρατιωτική. Από γεωπολιτική άποψη, η Κίνα επιδιώκει την επανένωση με το νησί, θεωρώντας το αναπόσπαστο μέρος της επικράτειάς της, ενώ οι ΗΠΑ στηρίζουν την Ταιβάν ως αντίβαρο στην κινεζική επέκταση στον Ειρηνικό. Η οικονομική διάσταση σχετίζεται κυρίως με την κυριαρχία της Ταιβάν στην παραγωγή ημιαγωγών, που αποτελεί κρίσιμο παράγοντα τόσο για τη Δύση όσο και για την Κίνα. Στρατιωτικά, η πιθανότητα εισβολής της

Κίνας στην Ταιβάν εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων η αποτρεπτική ικανότητα των ΗΠΑ και η εσωτερική σταθερότητα του κινεζικού καθεστώτος. Η ανάλυση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το ζήτημα της Ταιβάν δεν είναι απλώς μια περιφερειακή διαμάχη, αλλά ένα κρίσιμο πεδίο ανταγωνισμού που θα καθορίσει την παγκόσμια ισορροπία ισχύος τις επόμενες δεκαετίες. Αν και η διπλωματία και η οικονομική αλληλεξάρτηση εξακολουθούν να λειτουργούν ως μηχανισμοί αποτροπής, η αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση της περιοχής και οι ιδεολογικές διαφορές μεταξύ Δύσης και Κίνας αυξάνουν τον κίνδυνο μιας γενικευμένης σύγκρουσης. Η διεθνής κοινότητα καλείται να διαμορφώσει στρατηγικές που θα αποτρέψουν την ανάφλεξη στην περιοχή και θα διασφαλίσουν τη σταθερότητα και την ειρήνη στον Ειρηνικό.

Λέξεις-κλειδιά : Στρατηγική, Ήπια Ισχύς, Σκληρή Ισχύς, Ινδό - Ειρηνικός Ωκεανός

**THE TAIWAN QUESTION:
IMPLICATIONS FOR GLOBAL SECURITY**

Vasileios Tzouvaras

Abstract

Will the People's Republic of China invade Taiwan? How can it be stopped from doing so? These questions are among the most pressing facing US defense planners today. Since the normalization of Sino-American relations in the 1970s, Washington's policy has been to promote stability in relations between the two sides of the military and to oppose the use of force. It is therefore worrying that so many analysts now openly speculate that a Chinese invasion of Taiwan could be imminent.

This dissertation analyzes one of the most critical geopolitical issues of our time. Taiwan, although functioning as a de facto independent state, continues to be claimed by China, which considers it a breakaway province. The issue has taken on global dimensions due to its strategic importance, its role in the global economy, and its position in relations between China and the United States. The research question of the thesis focuses on the strategic importance of Taiwan, the geopolitical rivalries it provokes, and the possible consequences of an armed conflict between the US and China. The aim of the thesis is to analyze the key factors that make the Taiwan issue crucial to global security, examining historical data, contemporary political developments, and future scenarios.

The methodology followed is based on a literature review, a comparative analysis of the political strategies of the states involved, and the use of simulations of possible conflicts, as recorded in war games and military analyses. The results of the study show that Taiwan's strategic importance lies in three main dimensions: geopolitical, economic, and military. From a geopolitical point of view, China seeks reunification with the island, considering it an integral part of its territory, while the US supports Taiwan as a counterweight to Chinese expansion in the Pacific. The economic dimension mainly relates to Taiwan's dominance in semiconductor production, which is a critical factor for both the West and China. Militarily, the likelihood of a Chinese invasion of Taiwan depends on many factors, including the deterrent capability of the US and the internal stability of the Chinese regime. The

analysis concludes that the Taiwan issue is not merely a regional dispute, but a critical arena of competition that will determine the global balance of power in the coming decades. Although diplomacy and economic interdependence continue to act as deterrents, the increasing militarization of the region and ideological differences between the West and China increase the risk of a generalized conflict. The international community is called upon to develop strategies that will prevent the region from igniting and ensure stability and peace in the Pacific.

Keywords: Strategy, Soft Power, Smart Power, Indo-Pacific Ocean

|

Εισαγωγή

Η Ταιβάν, η οποία αυτοαποκαλείται Δημοκρατία της Κίνας (Republic of China -ROC), είναι ένα de facto νησιωτικό κράτος της Ανατολικής Ασίας, με 168 νησιά και βρίσκεται περίπου 160 χλμ. από τις ακτές της Νοτιοανατολικής Κίνας. Έχει συνολική έκταση 36.197 τ.χλμ. και πληθυσμό περίπου 23,4 εκατ. Επί του παρόντος μόνο 13 χώρες (συν το Βατικανό) αναγνωρίζουν την ROC, ως κυρίαρχη χώρα. Η νήσος Ταιβάν παλαιότερα ονομαζόταν Formosa, όνομα που της έδωσαν πορτογάλοι εξερευνητές και σημαίνει «όμορφη» στα πορτογαλικά. Έχει μήκος περίπου 395 χλμ. (Βορράς-Νότος) και 145 χλμ. σε πλάτος στο ευρύτερο σημείο του (Ανατολή - Δύση). Το πολίτευμα της ROC είναι συνταγματική δημοκρατία και η Ταϊπέι, στα βόρεια, είναι η έδρα της κυβέρνησης. Η ROC εκτός από την Ταιβάν και τα 22 νησιά που την περιβάλλουν περιλαμβάνει τα νησιωτικά συμπλέγματα Πεσκαντόρες (Penghu ή Pescadores), Μάτσου (Matsu) και Κινμέν (Quemoy ή Kinmen). Στη Ανατολική Σινική Θάλασσα, η ROC διεκδικεί το νησιωτικό σύμπλεγμα Σενκάκου (Tiaoγυται), το οποίο διεκδικείται τόσο από την Ιαπωνία ως Senkaku όσο και από την Κίνα ως Diaoyu, ενώ στη Νότια Σινική Θάλασσα, διεκδικεί το νησιωτικό σύμπλεγμα Παρασέλς (Paracels) το οποίο διεκδικεί τόσο η Κίνα, όσο το Βιετνάμ¹.

Το ζήτημα της εθνικής ταυτότητας στην Ταιβάν, υπήρξε ανέκαθεν αμφιλεγόμενο τόσο στην κοινωνική, όσο και στην πολιτική ζωή της χώρας, ξεκινώντας από την περίοδο της πτώσης της ιαπωνικής κατοχής στο νησί και φτάνοντας έως τη σημερινή εποχή. Κατά τη διάρκεια των αιώνων, διάφορες δυναστείες κυβέρνησαν την Ταιβάν συμπεριλαμβανομένων και Ευρωπαίων. Το χρονικό διάστημα 1624 – 1661 αποτέλεσε ολλανδική αποικία, ενώ το 1683 η δυναστεία Τσινγκ (Qing), διεκδίκησε την Ταιβάν ως μέρος της Κίνας και κυβέρνησε το νησί για περίπου 2 αιώνες, μετατρέποντας την σε κόμβο εμπορίου και πολιτιστικών ανταλλαγών. Από τον 17ο αιώνα, σημαντικός αριθμός μεταναστών άρχισαν να φτάνουν από τη νότια Κίνα. Η μετανάστευση συνεχίστηκε και κατά τον 18ο και 19ο αιώνα, λόγω της καταπίεσης των κινέζων από τους Δυτικούς και τους Ιάπωνες. Οι περισσότεροι ήταν Κινέζοι Χόκλο (Hoklo) από την επαρχία Fujian, ή

¹ Britannica.com.(2023) Taiwan Self-Governing Island, Asia. Ανακτήθηκε την 6/1/25 από <https://www.britannica.com/place/Taiwan>

κινέζοι Χάκα (Hakka), κυρίως από το Guangdong. Οι απόγονοί τους αποτελούν σήμερα τη μεγαλύτερη δημογραφική ομάδα (Taiwanese) στην Ταϊβάν.

Ως μέρος της συνθήκης Σιμονοσέκι², η Ταϊβάν παραχωρήθηκε στην Ιαπωνία το 1895 μετά την ήττα της Κίνας στον πρώτο Σινο- Ιαπωνικό πόλεμο. Η Ιαπωνία κυβέρνησε σαν αποικία την Ταϊβάν με το όνομα Φορμόζα για 50 χρόνια συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό και στην οικονομική ανάπτυξη. Το Δεκέμβριο του 1943 ο Τσιανγκ Κάι Σεκ (Chiang Kai-shek) συμμετέχει στη διάσκεψη του Καΐρου μαζί με τον Ρούζβελτ (Roosevelt) και τον Τσώρτσιλ (Churchill), στην οποία σύσκεψη αποφασίστηκε η επιστροφή της Ταϊβάν και του Μαντσουκού στην Κίνα³ (Παπασωτηρίου, 2013).

Τα γεγονότα από το 1945 και μετά προετοίμασαν το έδαφος για την ανάδειξη του θέματος της εθνικής ταυτότητας, οπότε και το κυβερνών κόμμα της Κίνας, το Κουομιντάνγκ [Kuomintang⁴ (KMT)], ύστερα από τη κατάρρευση της Ιαπωνικής κατοχής στο νησί, κατέλαβε την Ταϊβάν και εστάλη ο στρατηγός Τσεν Γι (Chen Yi) ως προσωρινός κυβερνήτης. Τον Φεβρουάριο του 1947 σημειώνεται εξέγερση εναντίον του διεφθαρμένου και καταπιεστικού καθεστώτος του Chen Yi, η οποία έμεινε γνωστή ως το «Περιστατικό της 28ης Φεβρουαρίου» (“February 28 Incident”). Ωστόσο, το πραγματικό σημείο έναρξης του ζητήματος της εθνικής ταυτότητας αποτελεί η άφιξη⁵ στην Ταϊβάν του Τσιανγκ Κάι Σεκ, αρχηγού του κόμματος Kuomintang, μετά την ήττα του από τους κομμουνιστές στον εμφύλιο πόλεμο στην Κίνα, ο οποίος και εγκαθιδρύει δικτατορία στο νησί που διήρκησε από το 1950 έως το 1975, με στόχο την νομιμοποίηση του αυταρχικού καθεστώτος και την ενσωμάτωση με την Κίνα (αυτός είναι και ο βασικός στόχος του KMT).

² Στη Συνθήκη του Σιμονοσέκι, που υπογράφηκε στις 17 Απριλίου 1895, η Ιαπωνία δε ζήτησε το Πεκίνο, αλλά απέσπασε πολεμική αποζημίωση, ύψους 200.000.000 τάελ αργύρου. Επίσης, η Κίνα συμφώνησε να σεβαστεί την ανεξαρτησία της Κορέας και να παραχωρήσει το νησί της Φορμόζας (Ταϊβάν) στην Ιαπωνία. Ανακτήθηκε την 6/1/25 από <https://www.timesnews.gr/a-sinoiaponikos-polemos-1-avgoustoy-1894-17-apriliou-1895-2/>

³ Ο Τσιανγκ Κάι-σεκ συμμετείχε στη σύσκεψη, έπειτα από επιμονή του Roosevelt και παρά τη δυσφορία του Churchill. [Πηγή: Παπασωτηρίου, Χ. (2013). Η Κίνα από την Ουράνια Αυτοκρατορία στην Ανερχόμενη Υπερδύναμη του 21ου Αιώνα. (σελ. 215). Αθήνα : Εκδόσεις Ποιότητα]

⁴ Το Kuomintang (KMT), που αναφέρεται επίσης ως Guomindang (GMD), το Εθνικιστικό Κόμμα της Κίνας (NPC) ή το Κινεζικό Εθνικιστικό Κόμμα (CNP), είναι ένα σημαντικό πολιτικό κόμμα στη Δημοκρατία της Κίνας , αρχικά στην ηπειρωτική Κίνα και στη συνέχεια στην Ταϊβάν από το 1949

⁵ Η Ταϊβάν, αποτέλεσε καταφύγιο για πάνω από 2 εκατομμύρια πρόσφυγες από την Κίνα την περίοδο 1948-1949 και έτσι προέκυψαν πολλές ομάδες πληθυσμών με διαφορετική προέλευση και ποικίλα πολιτισμικά χαρακτηριστικά

Το δικτατορικό καθεστώς του Τσιανγκ Κάι Σεκ, που βασιζόταν στις παλιές φεουδαρχικές δομές, προχώρησε στην επιβολή του στρατιωτικού νόμου (που διήρκεσε έως το 1987), αλλά και στην περίοδο που έγινε γνωστή ως «Λευκός τρόμος», από το 1947 έως το 1987 (“White Terror”), στη διάρκεια της οποίας έγινε προσπάθεια για «εθνικοποίηση» της Ταϊβάν μέσω της επιβολής της κινεζικής γλώσσας και κουλτούρας και της υποβάθμισης του πολιτισμού και των διαλέκτων της Ταϊβάν. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, η λεγόμενη «ταϊβανοποίηση» ξεκινά μόλις από το '80 και μετά, καθώς έως τότε η πολιτική εξουσία βρισκόταν κυρίως στα χέρια κινέζων. Σε αυτό συνέβαλαν διάφορες πολιτικές προσωπικότητες (όπως ο Chiang Ching-kuo – ιδρυτής του κόμματος Democratic Progressive Party (DPP) – , ο Lee Teng-hui) που ανέδειξαν την «ταϊβανοποίηση» σε κύριο πολιτικό τους μέλημα, με μετριοπάθεια, ωστόσο, για να μην «ταράξουν» την κινεζική πλευρά και ακολουθήσει στρατιωτική επέμβαση⁶.

Ο ηγέτης της εθνικιστικής παράταξης, μη αποδεχόμενος να δεχτεί ότι έχασε τον πόλεμο δήλωνε ότι αυτός ήταν που εκπροσωπεί την πραγματική κυβέρνηση της Κίνας. Την περίοδο εκείνη, η Κίνα είχε δύο κυβερνήσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και τις δυτικές χώρες στην προσπάθεια τους να δαιμονοποιήσουν τον κομμουνισμό, να αναγνωρίζουν την κυβέρνηση της Ταϊβάν και όχι την κομμουνιστική κυβέρνηση της Κίνας, αποκαλώντας μάλιστα την Ταϊβάν ως ελεύθερη Κίνα⁷.

Οι ΗΠΑ όμως, επί προεδρίας του Ρίτσαρντ Νίξον το 1972, άλλαξαν στάση και στη Σανγκάη υπεγράφη κοινή δήλωση αναγνωρίζοντας τους κομμουνιστές ως τους ηγέτες της Κίνας, όπως επίσης και ότι η Ταϊβάν αποτελεί μέρος της Κίνας. Την συγκεκριμένη περίοδο ξεκινάει από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ένα status quo στρατηγικής διγλωσσίας ή ασάφειας, αφού με έγγραφο του Υπουργείου Εξωτερικών των Η.Π.Α δεν αναγνωρίζεται η κυριαρχία της Κίνας στην Ταϊβάν, ενώ επιπλέον το 1979 το Κογκρέσο εγκρίνει το νόμο (PL 96-8) «για τις σχέσεις με την

⁶ Όμιλος Διεθνών & Ευρωπαϊκών Θεμάτων, 2020. Ανακτήθηκε την 08/1/25 από <https://odeth.eu/to-zήτημα-της-εθνικότητας-στην-Ταϊβάν/>

⁷ Οι δυτικές χώρες έδωσαν στην Ταϊβάν και όχι στην Κίνα, θέση μέλους στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε), στάση όμως που άλλαξε επί προεδρίας Richard Nixon το 1972, ο οποίος υπέγραψε στη Σανγκάη κοινή δήλωση, αναγνωρίζοντας τους Κομμουνιστές ως τους ηγέτες της Κίνας, όπως επίσης ότι η Ταϊβάν αποτελεί μέρος της Κίνας.

Ταϊβάν» [Taiwan Relations Act (TRA)], μέσα στο οποίο υπάρχει αναφορά ότι η Αμερική θα βοηθήσει την Ταϊβάν να αμυνθεί, εάν η Κίνα εισβάλλει στο νησί. Πρέπει να σημειωθεί η προσεκτική χρήση των λέξεων στη διακήρυξη του 1972, λέξεις που αναγνωρίζουν την κυριαρχία της Κίνας στην Ταϊβάν, αλλά παράλληλα βοηθούν να διατηρηθεί και το status quo επιτρέποντας στην Ταϊβάν να λειτουργήσει σαν ανεξάρτητο κράτος, χωρίς να έχει υπογράψει διακήρυξη ανεξαρτησίας⁸.

Το ζήτημα της Ταϊβάν είναι ένα από τα πλέον καιρία γεωπολιτικά προβλήματα του 21ου αιώνα, με ευρύτερες συνέπειες για την παγκόσμια ασφάλεια. Η Ταϊβάν, αν και λειτουργεί ως de facto ανεξάρτητο κράτος, διεκδικείται από την Κίνα, η οποία τη θεωρεί αποσχισθείσα επαρχία. Το θέμα αποκτά παγκόσμια διάσταση λόγω της στρατηγικής σημασίας της Ταϊβάν, της κρίσιμης θέσης της στην παγκόσμια οικονομία και του ρόλου της στις σχέσεις μεταξύ Κίνας και Ηνωμένων Πολιτειών. Η παγκόσμια ασφάλεια αναφέρεται στις συλλογικές δράσεις και στρατηγικές που αναλαμβάνονται από κράτη, διεθνείς οργανισμούς και μη κρατικούς φορείς για την αντιμετώπιση απειλών που υπερβαίνουν τα σύνορα και επηρεάζουν τη διεθνή σταθερότητα. Οι απειλές αυτές περιλαμβάνουν γεωπολιτικές συγκρούσεις, τρομοκρατία, διασπορά όπλων μαζικής καταστροφής, κλιματική αλλαγή, κυβερνοεπιθέσεις και διαταραχές στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Η παγκόσμια ασφάλεια στοχεύει στη διατήρηση της ειρήνης, της σταθερότητας και της ευημερίας σε διεθνές επίπεδο, συχνά μέσω πολυμερών συνεργασιών⁹ (Baylis κ.α.2020).

⁸ Center for Strategic and International Studies, (CSIS). Ανακτήθηκε την 8/1/25 από <https://www.csis.org/programs/international-security-program/isp-archives/asia->

⁹ Baylis, J., Smith, S., & Owens, P. (2020). The globalization of world politics: An introduction to international relations (8th ed.), Oxford University Press

Μεθοδολογία

Σκοπός

Σκοπός της εργασίας είναι να αναλύσει τη στρατηγική σημασία της Ταιβάν στην παγκόσμια γεωπολιτική σκηνή, εξετάζοντας τους παράγοντες που καθιστούν το νησί κρίσιμο σημείο αντιπαράθεσης μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας. Μέσα από τη μελέτη της ιστορικής εξέλιξης του ζητήματος, των πολιτικών επιλογών των εμπλεκόμενων κρατών και των στρατηγικών συμμαχιών που διαμορφώνουν το μέλλον της περιοχής, η εργασία επιδιώκει να αποτυπώσει τις βασικές δυναμικές που επηρεάζουν την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο των Ηνωμένων Πολιτειών ως παράγοντα ισορροπίας, στην επιρροή της Κίνας και στις οικονομικές και στρατιωτικές διαστάσεις της αντιπαράθεσης, ενώ καταγράφονται και σενάρια σύγκρουσης μεταξύ ΗΠΑ – Κίνας σε πολεμικό παίγνιο του Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Σπουδών των ΗΠΑ.

Προϋποθέσεις

Το διεθνές σύστημα θα εξακολουθήσει να είναι άναρχο και ασταθές, με εμφανή την πρόθεση της συνεχούς αναδυόμενης δύναμης της Κίνας, να αμφισβητήσει τον ηγεμονικό ρόλο των ΗΠΑ. Σε αυτό όμως το άναρχο και ασταθές διεθνές σύστημα, οι δρώντες στην προσπάθεια εξυπηρέτησης των εθνικών τους συμφερόντων θα συμπεριφέρονται ορθολογικά σε όλα τα κρίσιμα ζητήματα.

Οι ΗΠΑ θα συνεχίσουν να υποστηρίζουν την Ταιβάν, μέσω πωλήσεων όπλων για την ενίσχυση των δυνατοτήτων αυτοάμυνάς της στο πλαίσιο του νόμου του 1979 για τις σχέσεις με την Ταιβάν, του προέδρου Ρέιγκαν¹⁰.

Η Κίνα θα συνεχίσει τη ρητορική της «Μίας Κίνας». Ένα από τα αναπόσπαστα κομμάτια της πολιτικής αυτής, η οποία και θα λειτουργήσει και ως δύναμη εξαναγκασμού προς την Ταιβάν προκειμένου να εγκαταλείψει τις φιλοδοξίες της για ανεξαρτησία είναι η απειλή χρήσης στρατιωτικής βίας.

¹⁰ Hitoshi Nasu (2025). Ανακτήθηκε την 7/1/25 από <https://lieber.westpoint.edu/taiwans-counter-lawfare-strategy/>

Η Ταϊβάν θα παραμείνει ένας κρίσιμος εταίρος για τα οικονομικά συμφέροντα των ΗΠΑ, δεδομένης της συμβολής της στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού προηγμένης τεχνολογίας.

Περιορισμοί

Η παρούσα εργασία έχει εκπονηθεί λαμβάνοντας υπόψη τους κάτωθι περιορισμούς :

α. Είναι αναμενόμενο ότι η δηλωθείσα στρατηγική, τα διακηρυγμένα ζωτικά εθνικά συμφέροντα και τα μέσα προς υλοποίηση τους που μετέρχονται οι ΗΠΑ και η ΛΔΚ είναι προϊόντα τα οποία διέρχονται της πολιτικής και διπλωματικής "επεξεργασίας" από την εκάστη ηγεσία. Συνεπώς τα επίσημα κείμενα, τα πρακτικά, τα έγγραφα και οι δηλώσεις αξιωματούχων που παρατίθενται στην παρούσα πρέπει να αναμένεται ότι αποτελούν ένα μέρος του "πλέγματος" των στόχων και των μέσων που έχει στην διάθεση του κάθε Κράτος. Ένα άλλο μέρος τους (ίσως το πιο ουσιαστικό) συμπεριλαμβάνεται στην σφαίρα του απορρήτου και συνεπώς είναι μη προσβάσιμο στον μέσο αναγνώστη.

β. Έτερο περιορισμό τον οποίο αντιμετώπισε ο συντάκτης της παρούσας αποτελεί η προσέγγιση της ιδιαίτερης φιλοσοφικής και ιδεολογικής αντιμετώπισης που έχει η κινεζική πολιτική ηγεσία (και γενικότερα η κινεζική κοινωνία) σε θέματα προβολής "σκληρής" ισχύος και μέσων επιβολής της θέλησης τους επί των αντιπάλων. Η θεώρηση των κινεζικών στρατηγικών κινήσεων με την δυτικό-κεντρική προσέγγιση των συντελεστών ισχύος και μέσων επιβολής ενδεχομένως να αποκλίνει από την κινεζική πραγματικότητα.

γ. Αποτελεί επιλογή να μην παρατεθούν στο τμήμα της ανάλυσης εκτενή στοιχεία σχετιζόμενα με την οικονομική αλληλεξάρτηση και τις στρατιωτικές δυνατότητες των ΛΔΚ και ΗΠΑ. Τα εν λόγω στοιχεία μπορεί να αναζητήσει ο αναγνώστης στο αντίστοιχο Παράρτημα της εργασίας.

Παράγοντες

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τις σχέσεις, τις επιτυχίες και τις συνέπειες των ΗΠΑ και Ταϊβάν και οι οποίοι μελετήθηκαν στην παρούσα είναι οι ακόλουθοι:

α. Η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Ταιβάν είτε με δημοψήφισμα είτε με αναθεώρηση του συντάγματος αποτελεί για την Κίνα casus belli. Η Κίνα είναι αποφασισμένη να αποτρέψει την ανεξαρτησία της Ταιβάν και επιδιώκει την ένωση της με την ηπειρωτική χώρα.

β. Η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων της Ταιβάν, θεωρεί τους εαυτούς τους αποκλειστικά Ταϊβανέζους (εικόνα 2, σελίδα Β-1) και απορρίπτει το μοντέλο «μία χώρα, δύο συστήματα».

γ. Η Κίνα, βάση των συντελεστών ισχύος, αποτελεί το δεύτερο ισχυρότερο κράτος, μετά τις ΗΠΑ, του διεθνούς συστήματος και την ισχυρότερη περιφερειακή δύναμη στην Ανατολική Ασία.

δ. Η στάση των ΗΠΑ στο ζήτημα της Ταιβάν διέπεται από την «Πολιτική της Μίας Κίνας» και δεν υποστηρίζει την ανεξαρτησία της Ταιβάν.

ε. Οι ΗΠΑ δεσμεύονται να πουλάνε όπλα στην Ταιβάν για αυτοάμυνα και διατηρούν την ικανότητα τους να την υπερασπιστούν, χωρίς όμως αυτό να αποτελεί δέσμευση.

Επιπλέον, η Υψηλή Στρατηγική των ΗΠΑ ακολουθεί τη στρατηγική της ασάφειας (strategic ambiguity) στο θέμα της Ταιβάν με κύριους άξονες, ότι η Κίνα πρέπει να αποθαρρύνεται από τη χρήση βίας κατά της Ταιβάν, ενώ η Ταιβάν από την πλευρά της να αποθαρρύνεται από την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α : Γεωπολιτικές Συνέπειες Στην Περιοχή Της Ασίας – Ειρηνικού

Το παρόν κεφάλαιο εξετάζει τη στρατηγική σημασία της Ταιβάν στο σύστημα ασφάλειας της περιοχής Ασίας–Ειρηνικού, αναλύοντας τον ρόλο της ως κρίσιμου γεωπολιτικού, γεωστρατηγικού και γεωοικονομικού κόμβου στον ανταγωνισμό μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη γεωγραφική θέση της νήσου εντός της «πρώτης νησιωτικής αλυσίδας» και στις επιπτώσεις που ο ενδεχόμενος έλεγχός της θα είχε στην ισορροπία ναυτικής ισχύος και στην προβολή δύναμης στον Δυτικό Ειρηνικό. Παράλληλα, αναλύεται η γεωοικονομική διάσταση της Ταιβάν, με έμφαση στον καθοριστικό της ρόλο στην παγκόσμια αλυσίδα αξίας των ημιαγωγών και στις αλληλεξαρτήσεις που αυτή δημιουργεί για την ασφάλεια και την τεχνολογική υπεροχή των ΗΠΑ. Το κεφάλαιο εξετάζει επίσης το θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο των σχέσεων ΗΠΑ–Ταιβάν, εστιάζοντας στον Νόμο για τις Σχέσεις με την Ταιβάν (Taiwan Relations Act) και στις «Έξι Διαβεβαιώσεις», καθώς και τις συνέπειες της αμερικανικής δέσμευσης για την αξιοπιστία των συμμαχιών ασφαλείας στην Ανατολική Ασία. Τέλος, το κεφάλαιο εντάσσει το ζήτημα της Ταιβάν στο ευρύτερο πλαίσιο της κινεζικής περιφερειακής στρατηγικής και των πρωτοβουλιών του Πεκίνου στην Ασία–Ειρηνικό, αναδεικνύοντας τη νήσο ως κομβικό σημείο σύγκλισης στρατιωτικής ισχύος, οικονομικής αλληλεξάρτησης και ανταγωνισμού μεγάλων δυνάμεων.

Η Στρατηγική Σημασία της Ταιβάν στον Ειρηνικό και η Συμμαχία της με τις ΗΠΑ

Η περιοχή της Ασίας – Ειρηνικού είναι σήμερα το κέντρο της διεθνούς πολιτικής, οικονομικής και στρατιωτικής προσοχής. Με τις τρεις μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου (Κίνα, Ιαπωνία και Ηνωμένες Πολιτείες) να δραστηριοποιούνται έντονα στην περιοχή, καθώς και με τις αυξανόμενες διεκδικήσεις εδαφών και πόρων, η περιοχή αυτή αποτελεί μια εύθραυστη ισορροπία δυνάμεων. Στο επίκεντρο αυτών των εντάσεων βρίσκεται η Ταιβάν, ένα μικρό νησί, ένα τεράστιο αβύθιστο αεροπλανοφόρο, έξω από τις ακτές της Κίνας¹¹, όπως αναφέρουν οι Κινέζοι στρατηγιστές (Γρίβας, 2013). Παρά το μικρό της

¹¹ Γρίβας, Κ. (2013). Η στρατιωτική άνοδος της Κίνας και η γεωπολιτική του πολέμου στη Μέση Ανατολή. (σελ.215). Αθήνα: Λιβάνη

μέγεθος, η Ταιβάν έχει ιδιαίτερη σημασία, τόσο για τις δύο υπερδυνάμεις όσο και για τον υπόλοιπο κόσμο.

Λόγω της γεωγραφικής της θέσης, ο έλεγχος της Ταιβάν θα σήμαινε για την Κίνα ευκολότερη πρόσβαση στον Ειρηνικό Ωκεανό, επιτρέποντάς της να παρακάμψει τη λεγόμενη «πρώτη νησιωτική αλυσίδα», ένα τόξο που εκτείνεται από τους Αλεούτιους στα βόρεια μέχρι το Βόρνεο στο νότο, που κλειδώνει την Κίτρινη Θάλασσα, τη Θάλασσα της Νότιας Κίνας και τη Θάλασσα της Ανατολικής Κίνας και που οπτικά εκτείνεται από την Ιαπωνία ως την Ινδονησία. Στη γεωπολιτική αυτοσυνειδησία της Κίνας, φαίνεται πως κυριαρχεί η αίσθηση ότι αυτή βρίσκεται εγκλωβισμένη στη Σινική Θάλασσα, μακριά από τις ανοικτές ωκεάνιες εκτάσεις του πλανήτη, ανάμεσα σε παραδοσιακά εχθρικές χώρες, όπως η Ιαπωνία και η Νότιος Κορέα¹² (Γρίβας, 2013). Για τις Ηνωμένες Πολιτείες, ο έλεγχος του τόξου σημαίνει παρεμπόδιση της πιθανής επέκτασης της Κίνας από τις ακτές της βαθύτερα στον Ειρηνικό και εγκλωβισμό της Κίνας ουσιαστικά στις πύλες της. Επιπλέον, οι ΗΠΑ ανησυχούν ότι η Ταιβάν στα χέρια της Κίνας θα χρησίμευε ως το κύριο λιμάνι για τη ναυτική της επέκταση στα ασιατικά ύδατα και περαιτέρω, κάτι που θα μπορούσε να απειλήσει τα συμφέροντα τους στην περιοχή Ασίας – Ειρηνικού. Τα λιμάνια της Ταιβάν στην ανατολική ακτή θα έδιναν στα κινεζικά υποβρύχια ένα τεράστιο όφελος. Από Ταιβάν, θα ήταν σε θέση να εισέλθουν γρήγορα στα βαθιά νερά, όπου και θα μπορούσαν να μην εντοπιστούν, να προχωρήσουν στη δυτική ακτή της Αμερικής και να απειλήσουν τις ΗΠΑ.

¹² Γρίβας, Κ. (2013). Η στρατιωτική άνοδος της Κίνας και η γεωπολιτική του πολέμου στη Μέση Ανατολή. (σελ.214). Αθήνα :Λιβάνη

Εικόνα 1 Γεωγραφική Θέση Ταιβάν

Πηγή: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-59900139>

Κυρίως όμως το ενδιαφέρον εστιάζεται σε μια γεωοικονομική συνιστώσα, που δεν είναι άλλη από τα μικροσιπ. Η Ταιβάν είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός ημιαγωγών παγκοσμίως, καθώς το μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά ανέρχεται στο 90%. Η κρίσιμότητά τους για την παραγωγή σύγχρονων οπλικών συστημάτων, κινητών τηλεφώνων, ηλεκτρικών συσκευών και αυτοκινήτων, αφενός καθιστά τη Δύση (και την Κίνα) εξαρτημένες από την Ταϊπέι, αφετέρου ενισχύει τον μεταξύ τους ανταγωνισμό για τον έλεγχο του νησιού. Σύμφωνα με προβλέψεις, οι δαπάνες της Ταιβάν για παραγωγή ημιαγωγών το 2022 ανήλθαν στα 34 δις. Δολάρια, ενώ των ΗΠΑ σε μόλις 9,3 δις. δολάρια¹³. Η εγχώρια βιομηχανία ημιαγωγών της Ταιβάν, αποτελεί άξονα του παγκόσμιου οικοσυστήματος ηλεκτρονικών και βασική πηγή παραγωγικής ικανότητας και καινοτομίας, που είναι σημαντική τόσο για τις αμερικανικές επιχειρήσεις όσο και για τους καταναλωτές. Ο ρόλος της Ταιβάν στην κατασκευή ημιαγωγών στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη των ΗΠΑ και την ηγετική θέση στις CET, καθιστώντας το νησί απαραίτητο εταίρο στο παγκόσμιο εμπορικό τοπίο. (William A. & Whitney J., 2025).

¹³ Βουλγαράκη Α. (2022). Δελτίο Διεθνών & Ευρωπαϊκών Εξελίξεων τεύχος Νο8, Σεπτέμβριος 2022.

Η ανάπτυξη αρκετών κρίσιμων βιομηχανιών και εθνικών πρωταθλητών των ΗΠΑ συνδέεται με την επιτυχία της Ταιβάν στα CET. Η βιομηχανία ημιαγωγών της Ταιβάν ξεκίνησε με τη μεταφορά το 1976 της τεχνολογίας κατασκευής τσιπ από την Radio Corporation of America (RCA) στο Industrial Technology Research Institute (ITRI), έναν οργανισμό υποστηριζόμενο από την κυβέρνηση της Ταιβάν, ο οποίος τελικά γέννησε τις βασικές εταιρείες κατασκευής τσιπ Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) και United Microelectronics Corporation (UMC). Ενώ η ανάπτυξη της ταϊβανέζικης βιομηχανίας τσιπ βασίστηκε, εν μέρει, στις αμερικανικές εταιρείες και την καινοτομία, η εξάρτηση αυτή θα ήταν αμφίδρομη. Όταν οι αμερικανοί σχεδιαστές τσιπ αγωνίστηκαν να αποκτήσουν πρόσβαση στην εγχώρια παραγωγική ικανότητα ημιαγωγών τη δεκαετία του 1990, η TSMC βοήθησε να καλυφθεί το κενό, πρωτοπορώντας στο μοντέλο «pure-play foundry», προσφέροντας αποκλειστικά εργολαβική κατασκευή για τα σχέδια άλλων εταιρειών. Οι αμερικανικές εταιρείες αξιοποίησαν την αυξανόμενη παραγωγική ικανότητα και τεχνογνωσία της TSMC για να αναπτύξουν ηγετικές θέσεις στις ΗΠΑ στον σχεδιασμό τσιπ χωρίς εργοστάσιο (π.χ. Nvidia) και στα καταναλωτικά ηλεκτρονικά όπως τα smartphones (π.χ. Apple). Με άλλα λόγια, οι δύο οικονομίες είναι στενά συνδεδεμένες, αναπτύσσονται παράλληλα για πάνω από 30 χρόνια και η Ταιβάν έχει συμβάλει καθοριστικά στην τεχνολογική πρόοδο των ΗΠΑ¹⁴.

Εκτός από τους ημιαγωγούς, η Ταιβάν διαδραματίζει βασικό ρόλο σε διάφορες οικονομικά σημαντικές αλυσίδες εφοδιασμού. Φιλοξενεί σημαντική παραγωγική ικανότητα για αμερικανικές εταιρείες λιανικής πώλησης ειδών ένδυσης, όπως η Adidas και η Nike, κορυφαίες μάρκες ποδηλάτων, όπως η Giant και η Merida, και πιο εξειδικευμένα καταναλωτικά αγαθά, όπως το τσάι φούσκα (bubble tea). Η κυβέρνηση της Ταιβάν ενθαρρύνει ενεργά τις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) μέσω πολιτικών που διατηρούν την οικονομία ελκυστική για τους διεθνείς επενδυτές. Το 2021, η Ταιβάν προσέλκυσε 5,4 δισεκατομμύρια δολάρια σε εισερχόμενες ΑΞΕ, από 9,6 δισεκατομμύρια δολάρια πέντε χρόνια πριν - μια μείωση 43%- ενώ το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) αυξήθηκε κατά 6,2%. Αν

¹⁴ Πηγή <https://www.csis.org/analysis/silicon-island-assessing-taiwans-importance-us-economic-growth-and-security>.

και η διάρκεια αυτής της τάσης είναι αβέβαιη καθώς αυξάνονται οι εμπορικές ανησυχίες των ΗΠΑ για την εθνική ασφάλεια της Ταιβάν, το νησί είναι τόσο οικονομικά ενσωματωμένο με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τις αλυσίδες εφοδιασμού του, όσο δεν ήταν ποτέ άλλοτε στην ιστορία¹⁵ (William A.& Whitney J.,2025).

Άλλη μία συνιστώσα στη σημασία της Ταιβάν για τις ΗΠΑ, είναι η ανάγκη προστασίας των συμμάχων της Ανατολικής Ασίας, με κυριότερες την Ιαπωνία και την Νότια Κορέα. Για δεκαετίες, οι Ηνωμένες Πολιτείες επενδύουν στις συμμαχίες με αυτές τις μεγάλες, πλούσιες και στρατηγικά τοποθετημένες χώρες. Οι Αμερικανοί ηγέτες, εξακολουθούν να θεωρούν αυτές τις σχέσεις απαραίτητες για την αποτροπή της Κίνας στην προσπάθεια να κυριαρχήσει στην περιοχή της και να παρεμποδίσει την Νότια Κορέα και την Ιαπωνία από το να αποκτήσουν πυρηνικά όπλα. Ακόμη και οι μελετητές που υποστηρίζουν μια πιο ήπια υψηλή στρατηγική «υπεράκτιας εξισορρόπησης» και επιθυμούν να αποσύρουν τις αμερικανικές δυνάμεις από την Ευρώπη και τον Περσικό Κόλπο, υποστηρίζουν ότι οι συμμαχίες των ΗΠΑ στην Ασία είναι απαραίτητες¹⁶. Εάν η Ουάσιγκτον τερμάτιζε τη δέσμευσή της στην Ταιβάν, λένε, η αξιοπιστία των ΗΠΑ σε ολόκληρη την περιοχή θα υπέφερε. Η Κίνα θα αμφισβητούσε την πιθανότητα οι ΗΠΑ, να υπερασπιστούν πραγματικά την Ιαπωνία ή τη Νότια Κορέα. Τρέφοντας τις ίδιες αμφιβολίες, οι σύμμαχοι των ΗΠΑ μπορεί να μπορούν να μπουν στον πειρασμό να συμμαχήσουν με το Πεκίνο και να αμφισβητήσουν τον ηγεμονικό ρόλο των ΗΠΑ στο παγκόσμιο στερέωμα.

Όπως προαναφέρθηκε, η στάση των κυβερνήσεων των ΗΠΑ μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 70, έκλινε σαφώς προς το μέρος της Ταιβάν, προκειμένου να αποτελέσει ανάχωμα στον κομμουνισμό και την ΛΔΚ. Αναφέρθηκε στην εισαγωγή ότι το 1979, οι ΗΠΑ άλλαξαν τη διπλωματική αναγνώριση από τη Δημοκρατία της Κίνας (Ταιβάν) στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Αυτό συνέβη, διότι οι ΗΠΑ εκείνη την περίοδο επιζητούσαν τη συμμαχία της Κίνας για να περιορίσουν τη Σοβιετική Ένωση. Αυτή η *realpolitik* λογική της εξισορρόπησης (ο εχθρός του εχθρού μου είναι φίλος) οδήγησε τον Αμερικανό πρόεδρο Νίξον το 1972 στο Πεκίνο

¹⁵ Πηγή <https://www.csis.org/analysis/silicon-island-assessing-taiwans-importance-us-economic-growth-and-security> .

¹⁶ Charles L. Glaser, (2021). Washington Is Avoiding the Tough Questions on Taiwan and China. Foreign Affairs, April.

σε μια κοσμοϊστορική επίσκεψη¹⁷ (Πλατιάς&Τρίγκας, 2023). Προκειμένου όμως να διατηρηθεί η μακροχρόνια φιλία μεταξύ των λαών των Η.Π.Α και της Ταιβάν, υπεγράφη στις 10 Απριλίου 1979, ο νόμος για τις σχέσεις με την Ταιβάν [Taiwan Relations Act (TRA)], από τον τότε πρόεδρο Jimmy Carter και έχει απομείνει μέχρι σήμερα ως ο ακρογωνιαίος λίθος στις σχέσεις μεταξύ της Ταιβάν – Η.Π.Α¹⁸ (Kowalewski A, 2024).

Η θέσπιση του TRA επιβεβαίωσε την Ταιβάν ως σημαντικό στρατηγικό εταίρο των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και βασικό άξονα της πολιτικής τους στην Ασία. Δηλώνει ξεκάθαρα ότι τα συμφέροντα ασφάλειας, τα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα των Η.Π.Α, συνδέονται με την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή του Δυτικού Ειρηνικού. Ορίζει ότι, οι Η.Π.Α θα προμηθεύσουν στην Ταιβάν τα απαραίτητα αμυντικά συστήματα, ώστε η Ταιβάν να μπορεί να διατηρήσει επαρκείς δυνατότητες αυτοάμυνας. Το TRA δηλώνει επίσης ότι, οι ΗΠΑ θα εξετάσουν «οποιαδήποτε προσπάθεια να καθορίσουν το μέλλον της Ταιβάν με άλλα μέσα εκτός από ειρηνικά, συμπεριλαμβανομένων των μπουϊκοτάζ ή εμπάργκο, απειλή για την ειρήνη και την ασφάλεια της περιοχής του Δυτικού Ειρηνικού και σοβαρή ανησυχία για τις Η.Π.Α». Σύμφωνα με το TRA, εάν συνέβαινε ένα τέτοιο σενάριο, ο Πρόεδρος των Η.Π.Α θα ήταν υποχρεωμένος να ενημερώσει αμέσως το Κογκρέσο, ώστε να αποφασίσει την κατάλληλη απάντηση μαζί με τη διοίκηση.

Εκτός από το TRA, οι Η.Π.Α πρόσφεραν «έξι διαβεβαιώσεις» στην Ταιβάν κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης Ρέιγκαν το 1982. Οι έξι διαβεβαιώσεις διασφαλίζουν ότι οι Η.Π.Α δεν συμφωνούν να οριστεί ημερομηνία λήξης των πωλήσεων όπλων στην Ταιβάν, όπως και να κάνουν διαβουλεύσεις με τη ΛΔΚ σχετικά με τις πωλήσεις όπλων στην Ταιβάν. Επιπλέον, δεν θα παίξουν κανένα ρόλο διαμεσολάβησης μεταξύ Ταϊπέι και Πεκίνου, ούτε συμφωνούν να αναθεωρήσουν τον νόμο για τις σχέσεις της Ταιβάν. Τέλος, δεν θα αλλάξουν τη θέση της όσον αφορά την κυριαρχία επί της Ταιβάν και ούτε θα ασκήσουν πίεση στην Ταιβάν να αρχίσει

¹⁷ Πλατιάς Α., Τρίγκας Β. (2023). Αποδομώντας την παγίδα του Θουκυδίδη : υψηλή στρατηγική και γεωπολιτικός ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας

¹⁸ Ο πρόεδρος Κάρτερ το έκανε αυτό με ελάχιστη διαβούλευση με το Κογκρέσο, γεγονός που ώθησε το Κογκρέσο να ψηφίσει έναν κανονιστικό, διακομματικό νόμο που περιγράφει λεπτομερώς τη μελλοντική δέσμευση των ΗΠΑ με την Ταιβάν και κατοχυρώνει στο αμερικανικό δίκαιο ότι το μέλλον της Ταιβάν πρέπει να επιλυθεί ειρηνικά.

διαπραγματεύσεις με τη ΛΔΚ. Οι «έξι διαβεβαιώσεις», μαζί με το TRA, έθεσαν μια σταθερή βάση για την πολιτική των ΗΠΑ έναντι της Ταιβάν, η οποία συνέβαλε στη διασφάλιση της ασφάλειας και της ευημερίας της νήσου και επέτρεψε να ευημερήσουν οι διμερείς σχέσεις τις επόμενες δεκαετίες.

Σχέσεις της Κίνας με χώρες στην περιοχή της Ασίας – Ειρηνικού

Η Κίνα προσπαθεί να θέσει τα θεμέλια για να αντικαταστήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες ως κυρίαρχη δύναμη στην περιοχή Ασίας – Ειρηνικού, αποχαρακτηρίζοντας την περιοχή ως μια «μεγάλη οικογένεια» και υποστηρίζοντας ότι «η περιοχή δεν μπορεί να ευημερήσει χωρίς την Κίνα» και ότι «η Κίνα δεν μπορεί να αναπτυχθεί απομονωμένη από την περιοχή». Οι ηγέτες της Κίνας παρουσιάζουν την περιοχή Ασίας – Ειρηνικού ως απρόσκοπτα ολοκληρωμένη μέσω του εμπορίου, της τεχνολογίας, των υποδομών και των κοινών πολιτιστικών και πολιτισμικών δεσμών που αναπτύσσει η Κίνα. Ο Σι Τζιπίνγκ (Χί Jìnpíng) ήταν ιδιαίτερα επιτυχής στην εδραίωση της θέσης της Κίνας, ως περιφερειακού οικονομικού ηγέτη. Η Κίνα είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος σχεδόν όλων των χωρών της Ασίας, και το 2021, τα μέλη της Ένωσης χωρών της Νοτιοανατολικής Ασίας την κατέταξαν ως τον κορυφαίο εμπορικό εταίρο τους.

Στα τέλη του 2020, ο Σι ολοκλήρωσε τις διαπραγματεύσεις για την υπό κινεζική ηγεσία Περιφερειακή Συνολική Οικονομική Εταιρική Σχέση, η οποία περιλαμβάνει την Κίνα, δέκα χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας και την Αυστραλία, την Ιαπωνία, τη Νέα Ζηλανδία και τη Νότια Κορέα. Η συμπεριφορά της Κίνας έχει επίσης αναζωογονήσει την τετραμερή εταιρική σχέση (QUAD), η οποία περιλαμβάνει την Αυστραλία, την Ινδία, την Ιαπωνία και τις Ηνωμένες Πολιτείες-ώθησε στη δημιουργία ενός νέου τριμερούς συμφώνου ασφαλείας μεταξύ της Αυστραλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των Ηνωμένων Πολιτειών- και ώθησε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γαλλίας, της Γερμανίας και της Ολλανδίας, μαζί με το NATO, να εμβαθύνουν την εμπλοκή τους στον τομέα της ασφάλειας στην περιοχή της Ασίας-Ειρηνικού. Σε μια τολμηρή κίνηση, ο Σι προώθησε επίσης την Κίνα για ένταξη στην Περιεκτική και Προοδευτική Συμφωνία για τη Δια-Ειρηνική Εταιρική Σχέση, τη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου υπό ιαπωνική ηγεσία. Αυτό θα καθιστούσε την Κίνα τον κυρίαρχο οικονομικό παίκτη

στις δύο σημαντικότερες περιφερειακές εμπορικές συμφωνίες, στην πιο δυναμική οικονομικά περιοχή κόσμου και οι Ηνωμένες Πολιτείες θα παρέμεναν στο περιθώριο¹⁹.

Καθώς η Κίνα, επεκτείνει και προωθεί τα συμφέροντά της ως παγκόσμια δύναμη, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε πώς προβάλλει τις φιλοδοξίες της στις άλλες χώρες. Η κινεζική διπλωματία έκανε μια βασική στροφή το 2013, όταν ανακοίνωσε τη στρατηγική «Μία Ζώνη Ένας Δρόμος» ή «一帶 一路». Η Πρωτοβουλία Ζώνη - Δρόμος²⁰ (BRI), ενσωματώθηκε στο σύνταγμα ως στρατηγική της χώρας το 2017 καθιστώντας, κατά την άποψη πολλών σχολιαστών, τον ακρογωνιαίο λίθο της κινεζικής εξωτερικής πολιτικής. Χωρίς αμφιβολία, το BRI αποτελεί κεντρικό στοιχείο της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας για τον 21ο αιώνα και διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη «Σκέψη του Xi Jinping για τη διπλωματία». Το BRI υποστηρίζεται πλέον κι από άλλες πρωτοβουλίες όπως είναι το Global Development Initiative (GDI), το Global Security Initiative (GSI), και το Global Civilization Initiative (GCI). Μέχρι το Σεπτέμβριο του 2023, ήδη 154 από τα 193 κράτη των Ηνωμένων Εθνών, δηλαδή το 80% των κρατών μελών του ΟΗΕ συμμετέχουν στην πρωτοβουλία. Είναι προφανές ότι υπάρχει ισχυρή συσχέτιση μεταξύ του εθνικού πλούτου των κρατών και της ιδιότητας μέλους του BRI καθώς το 79% των χωρών με μεσαίο προς υψηλό εισόδημα και το 90% των χωρών με χαμηλό προς μεσαίο και χαμηλό εισόδημα είναι μέλη του BRI, κι αυτό αποδεικνύει ότι στον αναπτυσσόμενο κόσμο υπάρχει επιτακτική ανάγκη για έργα υποδομών²¹.

¹⁹ Elizabeth Economy (2022). Xi Jinping's New World Order Can China Remake the International System? Foreign Affairs, vol. 101, January/February 2022.

²⁰ "Belt and Road Initiative"

²¹ Καρπαθιωτάκη Π. (2023). 2013 -2023: Δέκα Χρόνια για την κινεζική πρωτοβουλία Belt and Road Initiative. Ανακτήθηκε την 07/01/25 από <https://www.naftemporiki.gr/kosmos/1555846/2013-2023-deka-chronia-gia-tin-kineziki-protovoylia-belt-and-road-initiative> .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β : Η παγκόσμια διάσταση του θέματος και οι σχέσεις Κίνας – ΗΠΑ

Σε συνέχεια της ανάλυσης του ζητήματος της Ταιβάν στο περιφερειακό του πλαίσιο, το παρόν κεφάλαιο διευρύνει την οπτική, εξετάζοντας την παγκόσμια διάσταση της κρίσης μέσα από το πρίσμα του στρατηγικού ανταγωνισμού μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας. Το κεφάλαιο αναλύει την ιδεολογική σύγκρουση μεταξύ φιλελεύθερης δημοκρατίας και αυταρχικού μοντέλου διακυβέρνησης, με την Ταιβάν να λειτουργεί ως συμβολικό και στρατηγικό επίκεντρο αυτής της αντιπαράθεσης, ενώ παράλληλα διερευνά τη μεταβολή των υψηλών στρατηγικών των δύο δυνάμεων μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέλιξη της κινεζικής στρατηγικής από τη συγκράτηση ισχύος προς μια πιο ενεργητική και αναθεωρητική στάση, καθώς και στην αμερικανική πολιτική ανάσχεσης και επανατοποθέτησης στην Ασία, υπό το πρίσμα θεωριών διεθνών σχέσεων όπως ο επιθετικός ρεαλισμός και η «παγίδα του Θουκυδίδη». Επίσης εξετάζει τις συνέπειες που θα είχε μια ενδεχόμενη στρατιωτική σύγκρουση στην Ταιβάν για τη διεθνή ασφάλεια, δεδομένης της εμπλοκής πυρηνικών δυνάμεων και της παγκόσμιας οικονομικής αλληλεξάρτησης, ενώ αξιολογεί τον ρόλο της ηγεσίας και των μεταβολών στην αμερικανική εξωτερική πολιτική, ιδίως υπό τον Ντόναλντ Τραμπ, ως παράγοντα στρατηγικής αβεβαιότητας. Συνολικά, το παρόν κεφάλαιο καταδεικνύει ότι το ζήτημα της Ταιβάν δεν αποτελεί απλώς διμερές ή περιφερειακό πρόβλημα, αλλά κρίσιμο κόμβο του σύγχρονου διεθνούς συστήματος, με δυνητικές επιπτώσεις στην παγκόσμια σταθερότητα και την αρχιτεκτονική ασφάλειας του 21ου αιώνα.

Ιδεολογική και γεωπολιτική αντιπαλότητα Κίνας – ΗΠΑ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα βρίσκονται σε μια κατάσταση "στρατηγικού ανταγωνισμού" που διαμορφώνει τη σύγχρονη διεθνή πολιτική. Το ζήτημα της Ταιβάν αποτελεί την κορυφή ενός ευρύτερου ιδεολογικού χάσματος, καθώς συμβολίζει τη σύγκρουση μεταξύ των δημοκρατικών αξιών που προωθεί η Δύση και του αυταρχικού μοντέλου διακυβέρνησης που ενσαρκώνει η Κίνα. Οι Αμερικανοί βαθιά πιστεύουν ότι η δημοκρατία και η ευημερία στο εσωτερικό εξαρτώνται από τη συνέχιση της οικονομικής επέκτασης και προώθηση των αξιών

της, όπως η ελεύθερη αγορά, η ελευθερία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για να συντηρηθούν αυτά, οι αξίες σε όλο τον κόσμο πρέπει να είναι βαθιά ριζωμένες στην αμερικανική ιδεολογία και εξωτερική πολιτική. Στην οικονομία της αγοράς και της φιλελεύθερης δημοκρατίας, η Ταϊβάν έχει γίνει ένα αξιοσέβαστο μέλος της διεθνούς κοινότητας. Οι Ηνωμένες Πολιτείες επαινούν την Ταϊβάν για αυτό. Για την Ουάσιγκτον, «Η Ταϊβάν είναι το μόνο μέρος μεταξύ των κινεζόφωνων που απολαμβάνει αληθινή δημοκρατία και συνειδητοποιεί τις αξίες που πρεσβεύουν οι ΗΠΑ – δημοκρατία, ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερία». Οι Ηνωμένες Πολιτείες συχνά τονίζουν την επιτυχημένη μετάβαση της Ταϊβάν από τον αυταρχισμό στη φιλελεύθερη Δημοκρατία. Δεδομένου ότι είναι πλούσιο, φιλελεύθερο και δημοκρατικό κράτος, ορισμένοι αναλυτές πιστεύουν ότι το νησί θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο για την ηπειρωτική Κίνα και να αποτελεί ένα εναλλακτικό μοντέλο στον κινεζικό κομμουνισμό.

Η ιδεολογική αυτή αντιπαράθεση εντείνεται από γεωπολιτικές φιλοδοξίες. Η Κίνα επιδιώκει να εδραιώσει την ηγεμονία της στην Ασία και να αναδειχθεί σε παγκόσμια δύναμη, ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες προσπαθούν να περιορίσουν την κινεζική επιρροή και να διατηρήσουν την πρωτοκαθεδρία τους στο διεθνές σύστημα. Το ζήτημα της Ταϊβάν αποτελεί βασικό πεδίο αυτού του ανταγωνισμού, καθώς το αποτέλεσμά του, θα καθορίσει την ισορροπία ισχύος στον 21ο αιώνα. Και αυτό γιατί αποτελεί την πιθανότερη εστία στρατιωτικής αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο μεγαλύτερων παγκόσμιων δυνάμεων του 21ου αιώνα, των ΗΠΑ και της Κίνας. Μέχρι το 1991²², η δομή του διεθνούς συστήματος ήταν ευνοϊκή για την Κίνα. Το 1992, το κείμενο της αμερικανικής στρατηγικής για τον μεταψυχροπολεμικό κόσμο που διέρρευσε στους New York Times, έθετε ως βασική επιδίωξη για τις ΗΠΑ την προληπτική αποτροπή ανόδου ανταγωνιστικών μεγάλων δυνάμεων (peer competitors). Αυτό φαίνεται να συνάδει με τη λογική του λεγόμενου «επιθετικού ρεαλισμού» του John Mearsheimer (Mearsheimer John, 2011)²³.

²² Την χρονιά εκείνη επήλθε η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης.

²³ Mearsheimer John (2011). "The Tragedy of Great Power Politics". Αθήνα: Ποιότητα.

Ο Ντεγκ Σιαο Πινγκ²⁴ καταλάβαινε ότι η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη της Κίνας, εκείνη την εποχή, μπορεί να τραβήξει την προσοχή των Αμερικανών σχεδιαστών στρατηγικής και να τους οδηγήσει στο να προσπαθήσουν να παρεμποδίσουν την άνοδο της Κίνας. Έτσι προσπάθησε με το δόγμα «κρύψε την ισχύ και κέρδισε χρόνο»²⁵, να το αποτρέψει. Αυτό το δόγμα, που διατυπώθηκε μεταξύ του 1989 και 1991, λειτούργησε ως το βασικό δόγμα της εξωτερικής πολιτικής της Κίνας, ενάντια στο επεισόδιο στην πλατεία Τιενανμέν στην κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και το τέλος του Ψυχρού Πολέμου. Το Πεκίνο κράτησε χαμηλό προφίλ, μέχρι το 2008 όμως, τότε που η Αμερικανική οικονομία κλονίστηκε από τη Μεγάλη Ύφεση (Great Recession). Ήταν η πρώτη φορά, όπως αναφέρει ο Χένρι Πόλσον (πρώην υπουργός οικονομικών των ΗΠΑ), που ο Κινέζος ομόλογός του Γουάνγκ Τσισάν του είπε ευθέως ότι «μέχρι το 2008, η Κίνα θεωρούσε τις ΗΠΑ πρότυπο συνετής οικονομικής διακυβέρνησης. Είναι ίσως καιρός οι ρόλοι να πρέπει να αντιστραφούν»²⁶ (Πλατιάς&Τρίγκας, 2023). Έτσι το 2013, ο πρόεδρος Σι Τζιν Πινγκ ανέφερε ότι ήταν πλέον καιρός για την Κίνα να κάνει μια ενεργή «προσπάθεια για επιτεύγματα»²⁷.

Από το 2017 και μετά, η Κίνα έχει αρχίσει να δημιουργεί μία σφαίρα επιρροής όχι μόνο σε περιφερειακό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Η Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων και Υποδομών (AIIB), αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα «ενεργητικής ηγεσίας για επιτεύγματα». Στόχος της Κίνας, όπως αναφέρει ο Ρας Ντόσι είναι να δημιουργήσει μία «ζώνη απόλυτης επιρροής» στην περιφέρειά της και μία μερική «ηγεμονία» στις αναπτυσσόμενες χώρες (Global South), που συνδέονται με την πρωτοβουλία του «Νέου Δρόμου του Μεταξιού». Δεν αποτελεί πλέον έκπληξη η νέα ρητορική, που υιοθέτησε ο Σι για πρώτη φορά το 2023 στη σύνοδο του κινεζικού νομοθετικού σώματος, όπου περιέγραψε τις Η.Π.Α ως μια εχθρική χώρα που επιζητά με κάθε μέσο και κάθε τρόπο να αποδυναμώσει

²⁴ Ο Ντεγκ Σιαο Πινγκ συνειδητοποίησε ότι η κυριότερη υπαρξιακή απειλή για την Κίνα, είναι η οικονομική υπανάπτυξη, που παρατηρήθηκε επί Μάο.

²⁵ hide and seek/tao guang wang hui.

²⁶ Πλατιάς Α., Τρίγκας Β. (2023). Αποδομώντας την παγίδα του Θουκυδίδη : υψηλή στρατηγική και γεωπολιτικός ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας, (σελ.177). Αθήνα: Δίαυλος.

²⁷ "Strive for achievement"

και να ανασχέσει την Κίνα. «Η Κίνα θα πρέπει να πολεμήσει», είπε ο Σι²⁸ (Πλατιάς&Τρίγκας, 2023).

Στο πλαίσιο αυτής της επιθετικής ρητορικής, ο Σι κατά τη διάρκεια του 20ού Εθνικού Συνεδρίου του Κινεζικού Κομμουνιστικού Κόμματος (ΚΚΚ)²⁹ έκανε μια εντυπωσιακή δήλωση, μη αποκλείοντας το ενδεχόμενο να χρησιμοποιήσει βία για να θέσει την Ταιβάν υπό κινεζικό έλεγχο. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες πιστεύουν ότι ο Σι στοχεύει να καταλάβει την Ταιβάν μέχρι το 2027, που σηματοδοτεί την 100ή επέτειο του Λαϊκού Δημοκρατικού Στρατού της Κίνας (PLA). Άλλοι πιστεύουν ότι η Ταιβάν θα αποτελέσει μέρος των στόχων του Σι για το 2049³⁰, ευθυγραμμιζόμενη με την εκατονταετή επέτειο της ίδρυσης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (ΛΔΚ). Μια άλλη προοπτική είναι ότι θα απέχει από την εισβολή έως ότου κρίνει ότι η χώρα του είναι οικονομικά ή στρατιωτικά αρκετά τρομερή για να διεξάγει δυνητικά πόλεμο με τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους.

Η αλλαγή στην υψηλή στρατηγική της Κίνας και η Αμερικανική υψηλή στρατηγική «επανατοποθέτηση στην Ασία» (rebalancing to Asia)³¹, η οποία ουσιαστικά αποτελεί στρατηγική «ανάσχεσης» της Κίνας, θυμίζουν στην περίπτωση της Ταιβάν, μία υπόθεση εργασίας (case study) συναφή με την «παγίδα του Θουκυδίδη». Με δεδομένο ότι μιλάμε για δύο πυρηνικές δυνάμεις και τις πρωτοπόρες χώρες στην οικονομία του πλανήτη, μια σύγκρουση στην Ταιβάν και τη Θάλασσα της Νότιας Κίνας θα μπορούσε να κλιμακωθεί σε παγκόσμιο πόλεμο. Όπως έλεγε ο Χένρι Κίσιγκερ, μια μεγάλη σύγκρουση μεταξύ πυρηνικών δυνάμεων, «θα οδηγούσε σε θυσίες και ανατροπές που δεν μπορούν να συνδεθούν με υπολογίσιμους στόχους». Επομένως το ζήτημα της Ταιβάν, όντως αποτελεί ζήτημα ασφάλειας για όλο τον πλανήτη.

Η επανεκλογή του Τραμπ στο αξίωμα του προέδρου των ΗΠΑ, η έντονη και παρορμητική προσωπικότητά του, οι δηλώσεις και κινήσεις του τις πρώτες 100

²⁸ Πλατιάς Α., Τρίγκας Β. (2023). Αποδομώντας την παγίδα του Θουκυδίδη : υψηλή στρατηγική και γεωπολιτικός ανταγωνισμός ΗΠΑ-Κίνας, (σελ. 179-181). Αθήνα: Δίαυλος.

²⁹ Πραγματοποιείται κάθε 5 χρόνια. Το 20ο Εθνικό συνέδριο έλαβε χώρα από 16 έως 22 Οκτωβρίου 2022, στο Πεκίνο.

³⁰ Το 2049, ο Σι θα είναι 96 ετών και είναι μάλλον απίθανο να είναι ακόμη πρόεδρος του ΚΚΚ.

³¹ Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, οι ΗΠΑ αρχίζουν σταδιακά να στρέφουν την προσοχή τους στην Κίνα. Ο πρόεδρος Ομπάμα το 2011, διακήρυξε από το κοινοβούλιο της Αυστραλίας στην Καμπέρα την υψηλή στρατηγική «άλμα στην Ασία» (pivot to Asia), το οποίο μετά μετονόμασε σε "rebalancing to Asia".

ημέρες από την ορκωμοσία του, αποτελούν αντικείμενο συζήτησης και μελέτης για τον νέο προσανατολισμό της αμερικανικής πολιτικής. Τα σχέδιά του για την Γάζα και την Ουκρανία, έρχονται σε αντίθεση με την αμερικανική πολιτική δεκαετιών, αποτελώντας μία ξεκάθαρη δήλωση ότι οι συμβατικές λύσεις της Ουάσιγκτον έχουν δοκιμαστεί και έχουν αποτύχει³². Το ερώτημα είναι αν ο Τραμπ θα προσπαθήσει να εφαρμόσει αυτήν τη στρατηγική και αλλού, όπως στην Ταιβάν, όπου αυξάνονται οι φόβοι ότι η επιθυμία του για μια γρήγορη εμπορική συμφωνία με το Πεκίνο, θα μπορούσε να τον οδηγήσει να χρησιμοποιήσει το δημοκρατικό νησί ως διαπραγματευτικό χαρτί. Από την άλλη, η ανορθόδοξη προσέγγισή του ενέχει επίσης τον κίνδυνο δημιουργίας νέων στρατηγικών αδιεξόδων. Στην πρώτη του θητεία, για παράδειγμα, ο Τραμπ αγνόησε το «κατεστημένο» της Ουάσιγκτον και το 2020 υπέγραψε ειρηνευτική συμφωνία με τους Ταλιμπάν, χωρίς τη συμμετοχή της αμερικανόφιλης κυβέρνησης της Καμπούλ. Επίσης, οι λεγόμενες «Συμφωνίες του Αβραάμ» μεταξύ Ισραήλ και τριών αραβικών κρατών³³ ανέτρεψαν τη συμβατική σκέψη δεκαετιών ότι η ειρήνη απαιτούσε τη δημιουργία παλαιστινιακού κράτους, αλλά δεν βρήκαν απήχηση σε άλλα αραβικά κράτη.

Επιπλέον η αναφορά του Τραμπ για πιθανή χρήση στρατιωτικής βίας προκειμένου να αποκτήσει τον έλεγχο της Γροιλανδίας και της Διώρυγας του Παναμά προκάλεσε ανησυχία και έντονο προβληματισμό στην Ταϊπέι. Η κυβέρνηση της Ταιβάν, αν και επισήμως σιωπηλή, παρακολουθεί προσεκτικά τις εξελίξεις, καθώς βλέπει παραλληλισμούς με τη δική της κατάσταση και το διαρκές απειλητικό αφήγημα της Κίνας για πιθανή στρατιωτική επέμβαση στο νησί³⁴. Ο Τραμπ, επαναλαμβάνοντας την πεποίθησή του ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να αποκτήσουν τον έλεγχο της Γροιλανδίας για λόγους «διεθνούς ασφάλειας», έθεσε ένα επικίνδυνο προηγούμενο. Ο Hal Brands, πρώην ειδικός σύμβουλος του Υπουργείου Άμυνας των ΗΠΑ, σχολίασε ότι η ρητορική του Τραμπ μπορεί να

³² «Κληρονομήσαμε έναν κόσμο στις φλόγες εξαιτίας μιας γενιάς δήθεν ειδικών εξωτερικής πολιτικής», δήλωσε ο Μπράιαν Χιουζ, εκπρόσωπος του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας. Ανακτήθηκε την 15/02/2025 από <https://www.tovima.gr/2025/02/13/world/o-tramp-ksanagrafei-tous-kanones-gia-gaza-oukrania-kai-tarazei-tin-ee/>

³³ Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Μπαχρέιν και Μαρόκο.

³⁴ Phelim K., (2025). Ανακτήθηκε την 12/02/25 από <https://www.politico.eu/newsletter/china-watcher/why-taiwan-is-watching-greenland/>.

ενθαρρύνει το Πεκίνο.³⁵ Η Ταιβάν γνωρίζει πολύ καλά ότι η Κίνα παρακολουθεί στενά τις αμερικανικές κινήσεις και χρησιμοποιεί κάθε ευκαιρία για να ενισχύσει το δικό της αφήγημα. Η Γροιλανδία έχει στρατηγική σημασία για την Κίνα, καθώς αποτελεί μέρος της Αρκτικής στρατηγικής του Πεκίνου. Η Κίνα έχει επιχειρήσει να αυξήσει την επιρροή της στην περιοχή μέσω επενδύσεων και οικονομικών συμφωνιών, κάτι που ενοχλεί τις ΗΠΑ. Το Πεκίνο επίσης διεκδικεί ρόλο στην Αρκτική, χρησιμοποιώντας τον όρο «Κράτος κοντά στην Αρκτική», και αναπτύσσει επιστημονικές και εμπορικές αποστολές στην περιοχή. Η Ταιβάν κατανοεί ότι οποιαδήποτε αμερικανική επιθετική ενέργεια στη Γροιλανδία μπορεί να ενισχύσει την κινεζική προπαγάνδα, δίνοντας στο Πεκίνο το αφήγημα ότι «οι ΗΠΑ κάνουν ακριβώς το ίδιο πράγμα που κατηγορούν την Κίνα ότι σχεδιάζει να κάνει στην Ταιβάν»³⁶.

Η παγκόσμια διάσταση της Κρίσης των Στενών. Πόσο πιθανή είναι η πολεμική σύρραξη μεταξύ ΗΠΑ – Κίνας;

Μέσα σε μια ταραχώδη εποχή παγκόσμιας αταξίας, όπου οι συγκρούσεις αυξάνονται περισσότερο από κάθε άλλη φορά τα τελευταία 30 χρόνια, ένα καυτό ερώτημα δεσπόζει πάνω από το πολύπλοκο γεωπολιτικό τοπίο: Θα εισβάλει η Κίνα στην Ταιβάν; Θεωρούμενο από πολλούς ως το πιο πιεστικό γεωπολιτικό δίλημμα της σημερινής εποχής, το διακύβευμα στην Ανατολική Ασία είναι τόσο υψηλό που μια εισβολή ή άλλη βίαιη σύγκρουση θα μπορούσε να αποτελέσει πιθανό καταλύτη για τον Γ' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μια κινεζική εισβολή στην Ταιβάν θα οδηγούσε πιθανότατα όχι μόνο σε χιλιάδες θανάτους, αλλά θα μπορούσε να ανοίξει τους ασκούς του Αιόλου για μια ευρύτερη, βίαιη σύγκρουση μεταξύ των ΗΠΑ, της Κίνας και άλλων, καθώς και για κατακλυσμιαίο παγκόσμιο οικονομικό σοκ. Επομένως, θα κάνει η Κίνα το δυνητικά καταστροφικό βήμα της εισβολής στην Ταιβάν και αν ναι, τότε μπορούμε να περιμένουμε να συμβεί μια εισβολή;

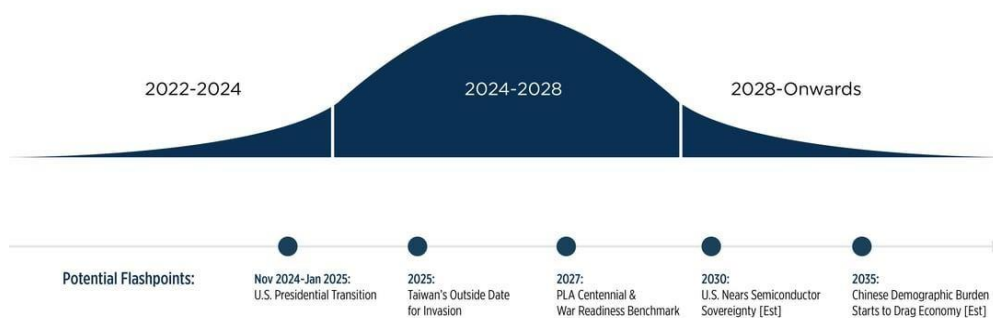
³⁵ «Σε ποια αρχή θα μπορούσαν οι ΗΠΑ να αντιταχθούν, εάν η Κίνα χρησιμοποιήσει την ίδια λογική για να καταλάβει την Ταιβάν; Οι Κινέζοι και Ρώσοι προπαγανδιστές ήδη εκμεταλλεύονται αυτές τις δηλώσεις». Ανακτήθηκε την 12/02/25 από <https://www.lifo.gr/now/world/giati-i-taiban-parakoloythei-stena-tis-exelixeis-sti-groilandia> .

³⁶ Ανακτήθηκε την 12/02/25 από <https://www.lifo.gr/now/world/giati-i-taiban-parakoloythei-stena-tis-exelixeis-sti-groilandia> .

Δεν είναι ξεκάθαρο σε κανέναν αν, και πολύ περισσότερο πότε, θα υπάρξει μια ολοκληρωτική στρατιωτική σύγκρουση μεταξύ της Κίνας και της Ταιβάν. Η αβεβαιότητα γύρω από το πότε η Κίνα θα εισβάλει στην Ταιβάν οφείλεται σε μια πληθώρα εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων. Η Κίνα εξετάζει τη δική της στρατιωτική ετοιμότητα και εκείνη των ΗΠΑ, της Ιαπωνίας και της Ταιβάν, τις αντιλαμβανόμενες παγκόσμιες αντιδράσεις, τη συνολική περιφερειακή στρατιωτική ισορροπία δυνάμεων και την πολιτική όρεξη των Ηνωμένων Πολιτειών για επέμβαση. Δεν υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα, διότι τα διεθνή γεγονότα δεν ακολουθούν ένα προβλέψιμο σενάριο. Οι ειδικοί σε θέματα ασφάλειας και οι αναλυτές εξετάζουν τα κινούμενα μέρη χωρίς να μπορούν να δώσουν μια οριστική απάντηση για το πότε και τι είδους δράση θα αναλάβει η Κίνα στην Ταιβάν. Είναι σαν να παίζεις σκάκι: Γνωρίζουμε τον τελικό στόχο της Κίνας, αλλά η επόμενη μεγάλη κίνησή της δεν έχει γίνει ακόμη.

Ενώ μια πλήρους κλίμακας, επικείμενη κινεζική εισβολή στην Ταιβάν μπορεί να μην είναι βέβαιη, διάφορα σημεία ενεργοποίησης αναδεικνύουν πιθανά παράθυρα ευπάθειας ή έντασης τα επόμενα χρόνια. Πριν από τρία χρόνια, ο ναύαρχος Φιλ Ντέιβιντσον, πρώην διοικητής της αμερικανικής Διοίκησης Ινδο-Ειρηνικού, δήλωσε στο Κογκρέσο ότι η Κίνα θα μπορούσε να είναι έτοιμη να επιδιώξει τον στόχο της να πάρει τον έλεγχο της Ταιβάν μέχρι το 2027. Αυτό το «παράθυρο Ντέιβιντσον» έχει γίνει έκτοτε βασικό σημείο συζήτησης στην αμυντική στρατηγική των ΗΠΑ όσον αφορά την Κίνα. Επί του παρόντος, η Global Guardian πιστεύει ότι το παράθυρο για σύγκρουση ή αποκλεισμό είναι πλέον ανοιχτό, με το παράθυρο αυτό να παραμένει πιθανότατα ανοιχτό μεταξύ 2024-2028. Εάν η Κίνα εισβάλει στην Ταιβάν, αυτό θα γίνει πιθανότατα κατά τη διάρκεια του παρακάτω χρονικού πλαισίου³⁷.

³⁷ Global Guardian, (2025). Will China Invade Taiwan? A Potential Timeline for Conflict. Ανακτήθηκε την 17/01/25 από <https://www.globalguardian.com/global-digest/will-china-invade-taiwan>.

Εικόνα 2. Χρονικό παράθυρο πιθανότητας εισβολής Κίνας στην Ταιβάν

Σε ένα διαδικτυακό σεμινάριο για το ζήτημα της Ταιβάν από την Global Guardian, ο ανώτερος αναλυτής πληροφοριών Zen Faintuch σημείωσε τα ακόλουθα σημεία ενεργοποίησης για μια σύγκρουση Κίνας-Ταιβάν³⁸:

α. Το 2025, όταν ο στρατός της Ταιβάν προβλέπει ότι η Κίνα θα είναι έτοιμη να εισβάλει: Το έτος 2025 χαρακτηρίζεται από στρατηγική σημασία, καθώς ο στρατός της Ταιβάν προβλέπει ότι η Κίνα θα μπορούσε να είναι έτοιμη να εκτελέσει μια εισβολή μέχρι τότε. Αυτή η πρόβλεψη υπογραμμίζει τη σημασία της αξιολόγησης του γεωπολιτικού τοπίου κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, καθώς η αντιληπτή ετοιμότητα της Κίνας θα μπορούσε να επηρεάσει την περιφερειακή δυναμική και να προκαλέσει προληπτικά μέτρα από την Ταιβάν και τους συμμάχους της.

β. Όταν ο Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός της Κίνας γιορτάσει την εκατονταετηρίδα του το 2027: Η εκατονταετηρίδα του Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού (PLA) της Κίνας το 2027 αποτελεί συμβολικό ορόσημο. Ο εορτασμός των εκατό χρόνων του PLA θα μπορούσε δυνητικά να συμπέσει με στρατηγικές κινήσεις ή επιδείξεις στρατιωτικής ισχύος, διαμορφώνοντας τις αντιλήψεις τόσο στο εσωτερικό όσο και διεθνώς και επηρεάζοντας την προσέγγιση της Κίνας στις περιφερειακές υποθέσεις.

γ. Όταν οι ΗΠΑ πιθανότατα πλησιάζουν την κυριαρχία των ημιαγωγών, πιθανότατα γύρω στο 2030 - μειώνοντας την εξάρτησή τους από την

³⁸ Global Guardian, (2025). Will China Invade Taiwan? A Potential Timeline for Conflict. Ανακτήθηκε την 17/01/25 από <https://www.globalguardian.com/global-digest/will-china-invade-taiwan>

Ταιβάν: Η πρόβλεψη του έτους 2030 είναι ζωτικής σημασίας, ιδίως όσον αφορά την παραγωγή ημιαγωγών. Καθώς οι ΗΠΑ προχωρούν προς την κυριαρχία των ημιαγωγών, μειώνοντας την εξάρτηση από την Ταιβάν για κρίσιμα τεχνολογικά εξαρτήματα, η δυναμική στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού μπορεί να αλλάξει. Η μετατόπιση αυτή θα μπορούσε να επηρεάσει τη στρατηγική σημασία της Ταιβάν στα μάτια τόσο των ΗΠΑ όσο και της Κίνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Αντιμετωπίζοντας τον «Αρμαγεδδών». Σενάρια – Αποτελέσματα πολεμικής σύρραξης ΗΠΑ – Κίνας

Το Κεφάλαιο εστιάζει στη διερεύνηση των συνθηκών υπό τις οποίες μια πολεμική σύρραξη μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κίνας για την Ταιβάν καθίσταται πλέον πιο πιθανή, καθώς και στα πιθανά στρατηγικά και καταστροφικά αποτελέσματά της. Αρχικά, αναλύει τη σταδιακή φθορά των μηχανισμών αποτροπής που επί δεκαετίες περιόριζαν την κινεζική χρήση βίας, αναδεικνύοντας τη μεταβολή των στρατιωτικών ισορροπιών, την ενίσχυση των κινεζικών ικανοτήτων άρνησης πρόσβασης (A2/AD), τη μείωση της αποτρεπτικής αξίας των οικονομικών και τεχνολογικών εργαλείων, καθώς και τη σκλήρυνση της κινεζικής στάσης ως προς τη μελλοντική διακυβέρνηση της Ταιβάν. Στη συνέχεια, το κεφάλαιο εξετάζει σενάρια εξέλιξης μιας σύγκρουσης ΗΠΑ–Κίνας, αξιοποιώντας ευρήματα πολεμικών παιγνίων, με ιδιαίτερη έμφαση στη δυναμική της κλιμάκωσης και στη δυνητική χρήση πυρηνικών όπλων υπό συνθήκες επικείμενης συμβατικής ήττας. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν ότι καμία πλευρά δεν επιτυγχάνει πλήρη νίκη, ενώ η πυρηνική κλιμάκωση παραμένει απρόβλεπτη και εξαρτώμενη από αντιλήψεις απειλής, λανθασμένη σηματοδότηση και φόβους πολιτικής επιβίωσης. Συνολικά, το παρόν κεφάλαιο καταδεικνύει ότι μια σύγκρουση για την Ταιβάν θα συνιστούσε όχι απλώς περιφερειακή κρίση, αλλά υπαρξιακή πρόκληση για τη διεθνή ασφάλεια, με χαρακτηριστικά «Αρμαγεδδών», επιβεβαιώνοντας τον κεντρικό ρόλο της αποτροπής, της κλιμάκωσης και της στρατηγικής αβεβαιότητας στον ανταγωνισμό μεγάλων δυνάμεων του 21ου αιώνα

Γιατί η Κίνα μπορεί να μην αναβάλλει πλέον μια εισβολή στην Ταιβάν

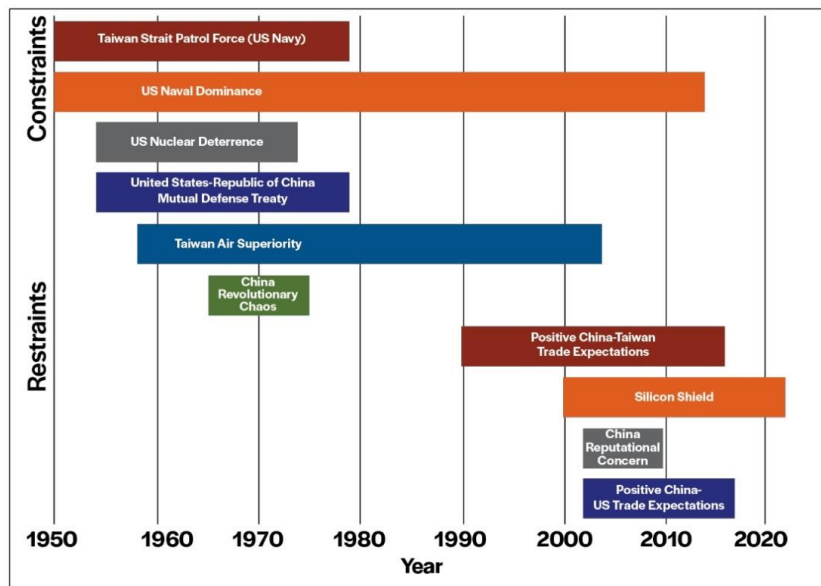
Οι ΗΠΑ και η Κίνα έχουν βαθιά συμφέροντα στην ειρήνη, αλλά η σύγκρουση δεν είναι καθόλου απίθανη. Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν πέντε συμβατικούς συμμάχους στον Ινδο- Ειρηνικό και δεσμεύσεις για την ασφάλειά τους, καθώς και ευρύτερα συμφέροντα για τη διατήρηση μιας περιφερειακής ισορροπίας ισχύος. Η Κίνα, από την πλευρά της, επιδιώκει να αποκαταστήσει αυτά που θεωρεί ιστορικά παράπονα. Και τα δύο κράτη αναγνωρίζουν πλέον ανοιχτά ότι εμπλέκονται σε στρατηγικό ανταγωνισμό τους. Επισημαίνουν το άλλο ως πρωταρχικό στρατηγικό ανταγωνιστή τους και επιχειρούν με στρατιωτικές δυνάμεις σε κοντινή απόσταση. Πουθενά ο κίνδυνος σύγκρουσης δεν είναι μεγαλύτερος από την Ταιβάν. Η Κίνα επιδιώκει την επανένωση με το νησί, ειρηνικά αν είναι δυνατόν, αλλά και με τη βία αν χρειαστεί. Έχει χρησιμοποιήσει διπλωματικά και στρατιωτικά εργαλεία για να σηματοδοτήσει την απροθυμία της να δει την Ταιβάν να κινείται προς την ανεξαρτησία.

Τα τελευταία όμως χρόνια, οι μεγάλες κινεζικές στρατιωτικές ασκήσεις γύρω απ' την Ταιβάν έχουν μετατραπεί από σχετικά σπάνιες σε σχεδόν ρουτίνα. Το Πεκίνο ξεκίνησε μεγάλες ασκήσεις μετά την επίσκεψη της πρώην προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ, Νάνσι Πελόζι στο νησί τον Αύγουστο του 2022 και ξανά τον Μάιο του 2024, μετά την επίσκεψη του Mike Pompeo στην ορκωμοσία του Lai Ching-te . Επίσης, στην πρωτοχρονιάτικη ομιλία του για το 2025, ο πρόεδρος της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας (ΛΔΚ) Σι Τζινπίνγκ επανέλαβε τη δέσμευσή του για την επανένωση της Ταιβάν. Δήλωσε ότι «κανείς δεν μπορεί ποτέ να σταματήσει την επανένωση της Κίνας, μια τάση των καιρών». Θα ήλπιζε κανείς ότι εννοούσε ειρηνική διαβούλευση ή δέσμευση προς την κατεύθυνση της επανένωσης, αλλά η στρατιωτική πίεση συνεχίζει να αυξάνεται κατά της Ταιβάν. Τον Δεκέμβριο του 2024, η ΛΔΚ φέρεται να ανέπτυξε σχεδόν 90 σκάφη του Πολεμικού Ναυτικού και της Ακτοφυλακής κοντά στην Ταιβάν σε αυτό που φαινόταν να είναι στρατιωτικές ασκήσεις σε ένα ευρύ φάσμα υδάτων στην περιοχή. Αργότερα τον ίδιο μήνα, τρεις φρεγάτες και τρία βαριά οπλισμένα σκάφη της Ακτοφυλακής έπλευσαν από την πλευρά του Ειρηνικού Ωκεανού προς την πλευρά της Θάλασσας της Ανατολικής Κίνας του στενού Μιγιάκο, αφού έκαναν κύκλους γύρω από την Ταιβάν και τα νησιά

Σακισίμα με τη φορά των δεικτών του ρολογιού, μια κίνηση που αναμένεται όταν η ΛΔΚ ξεκινήσει ναυτικό αποκλεισμό σε περίπτωση εισβολής στην Ταιβάν.

Σε γενικούς όρους, μία αποτροπή λειτουργεί αποτελεσματικά όταν είναι αποτέλεσμα πολλαπλών αποτρεπτικών μέσων. Όπως εύκολα μπορεί να διαπιστώσει κάποιος, λίγα αποτρεπτικά μέσα αντέχουν στο πέρασμα του χρόνου αλώβητα όσον αφορά την αντιληπτή σοβαρότητα, την αξιοπιστία ή την ταχύτητά τους. Αντιθέτως, σχεδόν όλες οι μορφές αποτροπής τείνουν να φθίνουν. Η αποσύνθεση των αποτρεπτικών μέσων δεν αποτελούσε πρόβλημα στο παρελθόν, διότι όταν ένα σκέλος της αποτροπής εξασθενούσε, υπήρχε τουλάχιστον ένα άλλο σκέλος αποτροπής για να αναλάβει την πίεση, και σύντομα εμφανίστηκαν και άλλα. Το σχήμα 3 απεικονίζει γραφικά πώς λειτούργησαν διαχρονικά οι διάφοροι περιορισμοί των ΗΠΑ και της Ταιβάν και οι κινεζικοί περιορισμοί. Είναι σημαντικό ότι μέχρι πρόσφατα λειτουργούσαν συνεχώς πολλαπλές λογικές αποτροπής – εσωτερικοί κινεζικοί περιορισμοί και εξωτερικά επιβαλλόμενοι περιορισμοί. Δεδομένης της πρόκλησης της μέτρησης της αποτελεσματικότητας των επιμέρους αποτρεπτικών μέσων, η παρουσία πολλαπλών αλληλένδετων αποτρεπτικών μέσων, κάποια από τα οποία επιβάλλουν περιορισμούς και κάποια προκαλούν περιορισμούς, είναι η καλύτερη εξήγηση για το γιατί η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας δεν έχει εισβάλει στην Ταιβάν σε κανένα σημείο από το 1949 (παρά την Πρώτη και τη Δεύτερη Κρίση του Στενού της Ταιβάν)³⁹.

³⁹ 40McKinney J. & Harris P., (2024). Deterrence Gap: Avoiding War in the Taiwan Strait. [ηλεκτρονικό βιβλίο]. ΗΠΑ: Army War College. Διαθέσιμο στο <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1960&context=monographs>

Εικόνα 3 Περιορισμοί

Αυτή η φθορά μπορεί να συμβεί για διάφορους λόγους. Πρώτον, ο αντίπαλος (ο αποτρεπόμενος φορέας) μπορεί να αλλάξει με τρόπους που καθιστούν αναποτελεσματικές ή λιγότερο σοβαρές τις αποτρεπτικές μορφές. Αυτή η αλλαγή μπορεί να συμβεί τυχαία ή μέσω σκόπιμων ενεργειών για τη διάβρωση της αποτελεσματικότητας μιας αποτροπής μέσω καταστρατήγησης των περιορισμών που αυτή θέτει. Δεύτερον, οι αλλαγές στα υποκείμενα συμφέροντα του αποτρεπτικού παράγοντα, είτε πραγματικές είτε λανθασμένα αντιληπτές, μπορούν να εγείρουν αμφιβολίες σχετικά με την αξιοπιστία των απειλών που διατυπώθηκαν σε προγενέστερη χρονική στιγμή. Τρίτον, η σηματοδότηση των προθέσεων για μεγάλα χρονικά διαστήματα είναι εγγενώς δύσκολη και υπάρχει η πιθανότητα σε κάποιο σημείο, τα σήματα που στέλνει ένας αποτρεπτικός φορέας μπορεί να καταρρεύσουν επειδή είτε παραμελούνται, είτε παρερμηνεύονται, είτε αγνοούνται.

Στην περίπτωση της Ταιβάν που μελετάμε, μπορούμε να παρατηρήσουμε τα παρακάτω:

α. Η αποτρεπτική δύναμη της Ταιβάν⁴⁰, που υπήρχε μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του 2000, έχει καταρρεύσει επειδή έχει παρακαμφθεί από την εσκεμμένη απόφαση της Κίνας να επενδύσει στην πολεμική της βιομηχανία. Η ΛΔΚ,

⁴⁰ Μπορούμε να υποθέσουμε ότι αποτελούσε μία μορφή αποτροπής, «αποτροπή μέσω άρνησης»

εργάστηκε για να ξεπεράσει τις αδυναμίες της στον εναέριο τομέα⁴¹, αναπτύσσοντας βαλλιστικούς πυραύλους που μπορούσαν να αντικαταστήσουν έως ένα βαθμό την αεροπορική υπεροχή της Ταιβάν. Επίσης η Κίνα ανέπτυξε αεροπλανοφόρα, επειδή τα αεροσκάφη της δεν μπορούσαν με ευκολία να υποστηρίξουν επιχειρήσεις στην άλλη πλευρά της Ταιβάν. Στο πεδίο του πυρηνικού και συμβατικού πολέμου, έχει αναπτύξει τα δικά της πυρηνικά όπλα⁴² και έχει επενδύσει σε συμβατικές δυνάμεις (ιδίως πυραύλους) που καθιστούν πλέον τις αμερικανικές απειλές επέμβασης λιγότερο αξιόπιστες απ' ό,τι στο παρελθόν. Ειδικότερα έχει αναπτύξει τις ικανότητές της σε συστήματα «άρνησης προσέγγισης/απαγόρευσης περιοχής» (A2/AD)⁴³, τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να εμποδίζουν τις αμερικανικές δυνάμεις να επιχειρούν κοντά στην κινεζική επικράτεια. Έχει πλέον μια αξιόπιστη προοπτική να επικρατήσει σε έναν πόλεμο για την Ταιβάν και αποκτά την ικανότητα να διατηρήσει ναυτικές δυνάμεις σε όλη τη Θάλασσα της Νότιας Κίνας⁴⁴.

β. Άλλο ένας αποτρεπτικός παράγοντας που έχει παρακαμάσει, είναι η αντίληψη που έχει το Πεκίνο για τη δυνατότητα ομαλής ενσωμάτωσης της Ταιβάν, ως επαρχία της ΛΔΚ. Ενώ παλιότερα, οι ηγέτες της Κίνας θεωρούσαν σημαντικό πρόβλημα την ενσωμάτωση ενός λαού διαφορετικών ιδεολογιών και αντιλήψεων, πλέον δείχνουν πιο σίγουροι στην ικανότητά τους να απορροφήσουν την Ταιβάν στο κομματικό κράτος τους. Για παράδειγμα, ήδη από τη δεκαετία του 1970 οι ηγέτες στο Πεκίνο εξέφραζαν την απροθυμία τους να απορροφήσουν την Ταιβάν λόγω των προκλήσεων που θα δημιουργούσε κάτι τέτοιο. Για παράδειγμα, αναφερόμενος στην Ταιβάν σε μια συνομιλία του με τον Χένρι Κίσινγκερ, ο Μάο εκμυστηρεύτηκε: «Αν μου την έστελνες [την Ταιβάν] πίσω τώρα, δεν θα την ήθελα,

⁴¹ Το 1958 η πολεμική αεροπορία της Ταιβάν κατέρριψε 31 Α/Φ MIG της Κίνας, με απώλειες μόλις 2 F-86

⁴² Πρόσφατα, η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας επέκτεινε τη στρατηγική αποτροπή της από «ελάχιστη» σε «περιορισμένη» για να ενισχύσει αυτή την ικανότητα. Πηγή: [McKinney J. & Harris P., (2024). Deterrence Gap: Avoiding War in the Taiwan Strait. [ηλεκτρονικό βιβλίο]. ΗΠΑ: Army War College. Πηγή: <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1960&context=monographs>]

⁴³ “anti-access/area-denial”

⁴⁴ Glasher C. (2021). Washington Is Avoiding the Tough Questions on Taiwan and China. USA Foreign Affairs.

γιατί δεν είναι επιθυμητή. Υπάρχουν ένα τεράστιο μάτσο αντεπαναστάτες εκεί⁴⁵». Αυτό άλλαξε στην εποχή μας, όχι επειδή η Ταιβάν έχει αλλάξει και είναι πιο εύκολη να την «καταπιεί» η Κίνα (αντίθετα, η Ταιβάν γίνεται ολοένα και πιο διαφορετική από την ηπειρωτική Κίνα κάθε χρόνο που περνάει), ούτε επειδή η ηγεσία της Κίνας έχει γίνει πολύ πιο δεκτική στους κινδύνους και πιο πρόθυμη να αναλάβει το κόστος της αναγκαστικής ενοποίησης (αν και καθώς πλησιάζει το 2049, η στάση της ηγεσίας μπορεί να αλλάξει), αλλά επειδή το Πεκίνο έχει πλέον εμπειρία δεκαετιών με τον πληθυσμιακό έλεγχο σε «ευαίσθητες» περιοχές (πχ. Χονγκ Κονγκ)⁴⁶.

γ. Δυστυχώς για την Ταιβάν, η απειλή της απαγόρευσης πρόσβασης στους ημιαγωγούς και την παγκόσμια βιομηχανία, σε περίπτωση εισβολής της Κίνας, δεν έχει πλέον τόσο αποτρεπτική αξία. Αυτή η απώλεια της αποτρεπτικής αξίας δεν συνέβη επειδή η Κίνα έχει παρακάμψει επιτυχώς την αποτρεπτική δύναμη της Ταιβάν (αν και το Πεκίνο σίγουρα καταστρώνει σχέδια για κάτι τέτοιο) ούτε επειδή η Κίνα είχε γίνει πιο ανθεκτική στις απειλές οικονομικής τιμωρίας (όπως, έκανε η Ρωσία μετά το 2014). Η υποβάθμιση της αποτρεπτικής ικανότητας έναντι της Κίνας συνέβη εξαιτίας λανθασμένων ενεργειών της Ουάσινγκτον. Ο ρυθμός μείωσης της αποτροπής της Ταιβάν ενισχύθηκε από την απομόνωση της Κίνας στους ημιαγωγούς και σε άλλες τεχνολογίες, αντί την απειλή επιβολής αποκλεισμού από την παγκόσμια βιομηχανία, ως τιμωρία σε περίπτωση εισβολής της Κίνας.

δ. Οι προτάσεις του Πεκίνου σχετικά με τη διακυβέρνηση μιας μελλοντικής Ταιβάν που θα ενωθεί με την ηπειρωτική χώρα έχουν γίνει λιγότερο γενναιόδωρες με την πάροδο του χρόνου. Η προσφορά «μία χώρα, δύο συστήματα» που έκανε το Πεκίνο σε μια λευκή βίβλο του 1993 περιλάμβανε την παροχή στο νησί της δυνατότητας «να έχει τις δικές του διοικητικές και νομοθετικές εξουσίες, ανεξάρτητη δικαιοσύνη και το δικαίωμα της προσβολής», καθώς και «τις δικές του

⁴⁵ Mao Zedong to Henry A. Kissinger, memorandum, "Memorandum of Conversation between Mao Zedong and Henry A. Kissinger," October 21, 1975, National Security Advisor Trip Briefing Books and Cables for President Ford, 1974-76 (box 19), Gerald R. Ford Presidential Library, Ann Arbor, MI.

⁴⁶ Το 2020, η Κίνα επέβαλε στην πόλη ένα νόμο για την εθνική ασφάλεια που ουσιαστικά τερμάτισε την αυτονομία της στο πλαίσιο του μοντέλου διακυβέρνησης "μία χώρα, δύο συστήματα", το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το 1997 κατά την παράδοση του Χονγκ Κονγκ από το Λονδίνο στο Πεκίνο. Μέσα σε λίγους μήνες, το Πεκίνο υπονόμωσε τη μακροχρόνια δέσμευση της πόλης για τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου και μετέτρεψε το Χονγκ Κονγκ σε άλλη μια πόλη της ηπειρωτικής Κίνας.

κομματικές, πολιτικές, στρατιωτικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές υποθέσεις», καθώς και τη δέσμευση ότι το Πεκίνο δεν θα έστειλε στρατεύματα ή διοικητικό προσωπικό για να σταθμεύσει στην Ταιβάν. Η πρώτη διαβεβαίωση εξαφανίστηκε από τη Λευκή Βίβλο της Κίνας του 2000 για το θέμα, και η δεύτερη αφαιρέθηκε από την έκδοση του 2022. Το «μία χώρα, δύο συστήματα» δεν ήταν ποτέ δημοφιλής ιδέα στην Ταιβάν, και έχει γίνει ακόμη λιγότερο δημοφιλής τώρα που το Πεκίνο έχει σφίξει τον έλεγχό του στο Χονγκ Κονγκ, όπου είχε πρωτοστατήσει στην προσέγγιση αυτή. Σε συνδυασμό με τις όλο και πιο επιθετικές και συχνές κινεζικές στρατιωτικές επιχειρήσεις κοντά στην Ταιβάν, η αποτυχία να προσφερθούν πιο ελκυστικές επιλογές για το μέλλον της Ταιβάν κάνει το Πεκίνο να φαίνεται πιο απειλητικό και λιγότερο αξιόπιστο⁴⁷.

Πιθανά Αποτελέσματα Σύγκρουσης ΗΠΑ – Κίνας

Τον Δεκέμβριο του 2024 το Κέντρο Στρατηγικών και Διεθνών Σπουδών⁴⁸ (CSIS) των ΗΠΑ, στην έκθεση του Τμήματος Άμυνας και Ασφάλειας του CSIS και του Εργαστηρίου Πολεμικών Παιχνιδιών του Προγράμματος Σπουδών Ασφάλειας του MIT, εξέδωσε μία μελέτη εξέτασης της δυναμικής χρησιμοποίησης πυρηνικών όπλων σε περίπτωση επέμβασης της Κίνας στην Ταιβάν. Η μελέτη⁴⁹ είναι προϊόν από υπάρχον πολεμικό παίγνιο της ομάδας MIT που αφορά τις ΗΠΑ – Κίνα, το οποίο αφού τροποποιήθηκε κατάλληλα από τους χειριστές, έτρεξε 15 φορές, μεταβάλλοντας τις αμερικανικές δυνάμεις κρούσης στην ηπειρωτική χώρα και την κινεζική πυρηνική στάση. Οι χειριστές ήταν ειδικοί στις διεθνείς σχέσεις, στις στρατιωτικές επιχειρήσεις και στην πυρηνική στρατηγική. Η μελέτη δεν ασχολήθηκε με την πιθανότητα πυρηνικής χρήσης, εστιάζοντας αντ' αυτού στους στρατιωτικούς παράγοντες και ελαχιστοποιώντας τους πολιτικούς παράγοντες.

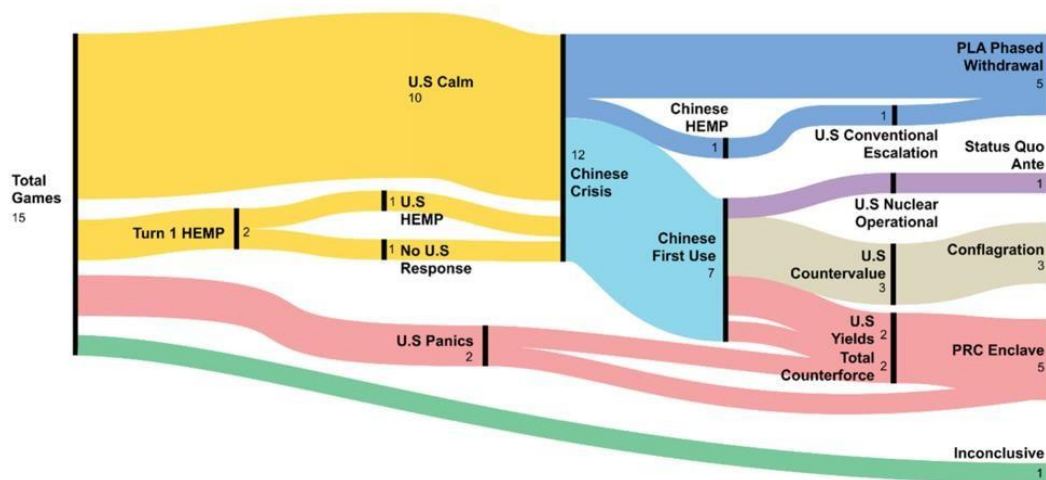
Το διάγραμμα Sankey (Εικόνα 4) δείχνει τα αποτελέσματα του παιχνιδιού και τις πολλές διαδρομές προς αυτά. Αν και πολύπλοκο, το διάγραμμα αποτυπώνει ένα

⁴⁷ Glaser B., Chen Weis & Thomas J, (2024). Taiwan and the True Sources of Deterrence. Foreign Affairs. Vol. 103, Jan/Feb 24.

⁴⁸ Center for Strategic & International Studies, είναι μια διακεκριμένη αμερικανική δεξαμενή σκέψης που ειδικεύεται στην εθνική ασφάλεια και την παγκόσμια πολιτική

⁴⁹ Cancian M. & Hegibotham E. (2024). "Confronting Armageddon "Wargaming Nuclear Deterrence and its Failures in a U.S.– China Conflict over Taiwan". CSIS. December 2024.

βασικό σημείο: η έναρξη της πυρηνικής χρήσης είναι πραγματικά μια ρίψη του «σιδερένιου ζαριού»⁵⁰.

Source: CSIS Defense and Security Department.

Εικόνα 4 Αποτελέσματα πολεμικού παίγνιου (διάγραμμα Sankey)

Τα αποτελέσματα του παιχνιδιού⁵¹, τα οποία απεικονίζονται στη δεξιά πλευρά του σχήματος, ήταν τα εξής:

α. **Σταδιακή απόσυρση PLA (5 αποτελέσματα)**: συμφωνία κατάπαυσης πυρός, απόσυρση PLA από την Ταϊβάν και επιστροφή κινέζων αιχμαλώτων πολέμου.

β. **Διατήρηση του status quo (1 αποτέλεσμα)**: καταστροφή των κινεζικών δυνάμεων στην Ταϊβάν, αλλά μη διακήρυξη ανεξαρτησίας από την Ταϊβάν.

γ. **Σύγκρουση (πυρηνική) (3 αποτελέσματα)**: πυρηνικός πόλεμος με εκατομμύρια απώλειες.

δ. **Θύλακας του PLA (5 αποτελέσματα)**: συμφωνία κατάπαυσης του πυρός με δημιουργία κινεζικού θύλακα εντός της Ταϊβάν. Σε ορισμένα παιχνίδια υπήρχαν τροποποιήσεις που δημιούργησαν οι παίκτες στους γενικούς όρους ειρήνης. Σε ένα παίγνιο οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ταϊβάν επέτρεψαν τη δημιουργία ενός θύλακα της ΛΔΚ, αλλά με την εγκαθίδρυση μιας επίσημης

⁵⁰ "If the iron dice must roll", είναι έκφραση που υποδηλώνει γεγονότα που οδήγησαν στον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Γενικά, είναι γεγονότα που μπορούν να θεωρηθούν ως πράξη πολέμου.

⁵¹ Παρόλο που κάθε παιχνίδι ξεκινούσε από το ίδιο σημείο, χρειάστηκαν αρκετές «διαδρομές» για να καταλήξουμε στα 5 ανωτέρω αποτελέσματα. Κοινές διαδρομές μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετικά αποτελέσματα.

συμμαχίας ΗΠΑ-Ταιβάν και μια αμερικανική δύναμη μόνιμα εγκατεστημένη στην Ταιβάν.

ε. **Συνέχιση εχθροπραξιών (1 αποτέλεσμα):** δεν υπάρχει συμφωνία ή πυρηνική συμπλοκή μέχρι το τέλος του παιχνιδιού.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι κανένα από τα 15 παιχνίδια, δεν κατέληξε σε πλήρη νίκη των ΗΠΑ ή της Κίνας. Όλες οι νίκες ήταν μερικές. Επίσης, επειδή το παίγνιο δεν αξιολογούσε την πολιτική έγκριση ή αποδοκιμασία της πυρηνικής χρήσης, τα αποτελέσματα δεν αντιπροσώπευαν την πιθανότητα πυρηνικής χρήσης, αλλά τις πιθανές στρατιωτικές εισηγήσεις για πυρηνική χρήση.

Η μεγαλύτερη πίεση για τη χρήση πυρηνικών όπλων προερχόταν από την επικείμενη συμβατική ήττα. Σε επτά από τις οκτώ περιπτώσεις χρήσης πυρηνικών όπλων, οι ομάδες της Κίνας χρησιμοποίησαν πρώτοι πυρηνικά όπλα όταν αντιμετώπιζαν συμβατική ήττα στην Ταιβάν και αποφάσισαν να τα παίξουν «όλα για όλα». Αυτό συνέβη επειδή η συμβατική ήττα για την Κίνα, θα μπορούσε να αποτελέσει υπαρξιακό κίνδυνο για την πολιτική σταθερότητα και επιβίωση του ΚΚΚ⁵², καθώς εικόνες χιλιάδων κινέζων στρατιωτών που οδηγούνται σε αιχμαλωσία στο νησί της Ταιβάν και μίας ανήμπορης ηγεσίας να αντιμετωπίζει τη δυσμενή κατάσταση θεωρήθηκαν πολύ πιθανές από τους χειριστές της Κίνας. Η μόνη άλλη περίπτωση χρήσης πυρηνικών όπλων, ήταν από μία ομάδα των ΗΠΑ όταν πίστεψαν λανθασμένα ότι έχαναν τη σύγκρουση. Αυτό συνέβη επειδή τα μοντέλα συμβατικών συγκρούσεων που χρησιμοποιήθηκαν στο παιχνίδι είχαν την τάση να παράγουν πρώιμη κινεζική επιτυχία αλλά και επακόλουθες αποτυχίες.

Το παίγνιο ανέδειξε και άλλα δύο σημαντικά συμπεράσματα. Οι παίκτες έδειξαν κάποιο σεβασμό σε ένα «πυρηνικό ταμπού», παρά το γεγονός ότι οι ηθικοί προβληματισμοί και η ευρύτερη πολιτική δεν αποτελούσαν ρητό μέρος του παιχνιδιού και τέλος υπήρχε περιορισμένη υποστήριξη για την υπόθεση ότι η κατοχή τακτικών πυρηνικών όπλων από την Κίνα, θα έκανε πιο πιθανή τη χρήση

⁵² Οι αμερικανικές ομάδες, σε αντίθεση με τις ομάδες της Κίνας, δεν πίστευαν ότι η ήττα θα απειλούσε τη διακυβέρνηση των ΗΠΑ, ωστόσο η ήττα θα είχε σοβαρό αντίκτυπο στους συμμάχους τους.

πυρηνικών όπλων. Στην περίπτωση του «πυρηνικού ταμπού», οι χειριστές παρά τις οδηγίες που τους είχαν «δοθεί», ότι δηλαδή η χρήση πυρηνικών θα πρέπει να εδράζεται σε στρατιωτικούς σκοπούς, ανέφεραν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ή στην απενημέρωση, ότι ήταν αποφασισμένοι να μην τα χρησιμοποιήσουν. Η αιτιολόγησή τους περιλάμβανε την αποφυγή ανεπιθύμητης κλιμάκωσης σε στρατηγικό επίπεδο, τη σημασία – ανάγκη αποφυγής μιας πυρηνικής σύγκρουσης, με ολέθρια παγκόσμια αποτελέσματα και για τους χειριστές των ΗΠΑ τη σημασία του να μην είναι αυτοί που θα πρώτοι τα πυρηνικά⁵³ μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Όσον αφορά τους κινέζους χειριστές, θεωρούσαν ότι η χρήση πυρηνικών όπλων ενάντια στους «συμπατριώτες» τους⁵⁴, ως «ανάθεμα»⁵⁵.

Το παίγνιο ανέδειξε ότι, η επιλογή χρησιμοποίησης πυρηνικών όπλων από την Κίνα, ήταν ανεξάρτητη από την ύπαρξη ή μη τακτικών πυρηνικών όπλων. Όπως φαίνεται στην παρακάτω εικόνα, οι κινέζοι χειριστές σε σενάρια όπου δεν είχαν στη διάθεσή τους τακτικά πυρηνικά όπλα, χρησιμοποίησαν πρώτοι πυρηνικά 5 φορές, ενώ σε σενάρια όπου κατείχαν τακτικά πυρηνικά όπλα, 4 φορές. Επομένως η κατοχή τακτικών πυρηνικών όπλων, είχε μικρή επιρροή στη λήψη απόφασης για τους κινέζους χειριστές. Σ' αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι, οι πολιτικοί ηγέτες μπορεί να έχουν διαφορετική αντίληψη για τη χρήση πυρηνικών όπλων από τους χειριστές του παιγνίου, απορρίπτοντας μεν τη χρήση στρατηγικών πυρηνικών όπλων, επιτρέποντας δε τη χρήση τακτικών πυρηνικών.

⁵³ Έπειτα τη χρησιμοποίηση των ατομικών βομβών στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

⁵⁴ 同胞 tóngbāo or compatriots

⁵⁵ Cancian M.& Hegibotham E. (2024). "Confronting Armageddon "Wargaming Nuclear Deterrence and its Failures in a U.S.– China Conflict over Taiwan". CSIS. December 2024.

	1: Assured Retaliation Focused	2: Low-Yield Enabled
No mainland strike	Nuclear (China)	Nuclear (U.S.)
		Nuclear (China)
Only unambiguously conventional mainland strikes	Nuclear (China)	Nuclear (China)
		Nuclear (China)
All mainland strikes allowed	Nuclear (China)	Inconclusive (China)
	Nuclear (China)	

Note: Blue = U.S. coalition victory; red = Chinese victory; gray = conflagration; Nuclear = nuclear weapons used. The country name in parentheses indicates which side used nuclear weapons first. This table does not count HEMP as nuclear use. Status quo ante was considered a U.S. coalition victory.

Source: CSIS Defense and Security Department.

Εικόνα 5 Πίνακας με αποτελέσματα παιχνίμων και χρήση πυρηνικών ανά σενάριο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ : Η σχέση του ζητήματος της Ταιβάν με την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση

Το παρόν κεφάλαιο εξετάζει τις έμμεσες αλλά ουσιαστικές επιπτώσεις του ζητήματος της Ταιβάν για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο μια κρίση στον Ινδοειρηνικό επηρεάζει ευρωπαϊκά και εθνικά συμφέροντα σε επίπεδο οικονομίας, ασφάλειας και στρατηγικής αυτονομίας. Στην περίπτωση της Ελλάδας, το κεφάλαιο αναλύει τον ρόλο της χώρας ως βασικού κόμβου της κινεζικής πρωτοβουλίας “Belt and Road Initiative”, με επίκεντρο την επένδυση στο λιμάνι του Πειραιά, και εξετάζει τα οφέλη αλλά και τα στρατηγικά διλήμματα που απορρέουν από τη στενή οικονομική συνεργασία με την Κίνα, υπό το βάρος των γεωπολιτικών πιέσεων και της πολιτικής της «μίας Κίνας». Παράλληλα, αναδεικνύεται η ανάπτυξη ανεπίσημων αλλά ουσιαστικών σχέσεων Ελλάδας–Ταιβάν, οι οποίες περιορίζονται από τη διεθνή πολιτική συγκυρία. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το κεφάλαιο αποτυπώνει τη σταδιακή μετατόπιση της ΕΕ προς μια πιο ρεαλιστική και πολυδιάστατη προσέγγιση απέναντι στην Κίνα, ως εταίρο, ανταγωνιστή και συστημικό αντίπαλο, εντάσσοντας το ζήτημα της Ταιβάν στο ευρύτερο πλαίσιο της στρατηγικής για τον Ινδοειρηνικό, της οικονομικής ασφάλειας και της προστασίας κρίσιμων αλυσίδων εφοδιασμού, ιδίως στους ημιαγωγούς.

Συνολικά, το παρόν κεφάλαιο καταδεικνύει ότι το ζήτημα της Ταιβάν υπερβαίνει τα όρια της περιφερειακής ασφάλειας και συνιστά στρατηγικό πρόβλημα άμεσου ενδιαφέροντος για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, αναδεικνύοντας τα όρια της οικονομικής αλληλεξάρτησης και την ανάγκη εξισορρόπησης μεταξύ οικονομικών συμφερόντων, αξιών και γεωπολιτικής σταθερότητας.

Η περίπτωση της Ελλάδας

Μία από τις χώρες που επωφελήθηκαν από τις κινεζικές επενδύσεις στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας BRI είναι η Ελλάδα, η οποία αποτελεί την πρώτη «στάση» του Θαλάσσιου Δρόμου του Μεταξιού στην Ευρώπη. Η Ελλάδα ήταν η πρώτη ευρωπαϊκή χώρα που τον Αύγουστο του 2018 εντάχθηκε επίσημα στο BRI και ένα χρόνο αργότερα έγινε μέλος της Συνεργασίας μεταξύ Κίνας και χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος από το 2010 έως το 2022, η Κίνα έχει συνολικά επενδύσει 2,53 δισ. ευρώ στην Ελλάδα, καθιστώντας τη, τη μεγαλύτερη πηγή ξένων επενδύσεων για την Ελλάδα εκτός Ευρώπης. Παρά τις σημαντικές επενδύσεις, το διμερές εμπόριο ήταν μέτριο αν και με υψηλό ρυθμό ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια. Το 2021, το εμπόριο μεταξύ Ελλάδας και Κίνας ανήλθε στα 12,1 δισεκατομμύρια δολάρια, σημειώνοντας αύξηση 55,6% σε σχέση με το 2020. Οι εισαγωγές της Κίνας από την Ελλάδα αυξήθηκαν ραγδαία τα τελευταία χρόνια, φθάνοντας σχεδόν το 1 δισεκατομμύριο δολάρια το 2021, αυξημένες σχεδόν κατά 26% σε ετήσια βάση και 244% σε σχέση με πέντε χρόνια πριν. Σύμφωνα με τα ελληνικά στατιστικά στοιχεία, τους πρώτους επτά μήνες του έτους (2023), η Κίνα έγινε ο τρίτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ελλάδας παγκοσμίως και ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της εκτός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία των κινεζικών αρχών, παρά την ύφεση και τις παγκόσμιες οικονομικές και εμπορικές συνθήκες, από τον Ιανουάριο έως τον Αύγουστο του 2023, ο συνολικός όγκος εμπορίου μεταξύ Κίνας και Ελλάδας ξεπέρασε τα 9,6 δισεκατομμύρια δολάρια. Τους πρώτους οκτώ μήνες του τρέχοντος έτους, η Κίνα εισήγαγε προϊόντα άνω των 600 εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ από την Ελλάδα, σημειώνοντας αύξηση 17,7% σε ετήσια βάση και αύξηση άνω του 30% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πριν από την πανδημία. Η Ελλάδα παραμένει

επίσης ο τέταρτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κίνας μεταξύ των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Το ελληνικό ελαιόλαδο, το κρασί, τα γαλακτοκομικά προϊόντα, ο κρόκος, η μαστίχα Χίου και άλλα ελληνικά προϊόντα γίνονται όλο και πιο δημοφιλή στην κινεζική αγορά και προτιμώνται από τους Κινέζους καταναλωτές.

Η σχέση μεταξύ της Ελλάδας και της Ταιβάν είναι μια πολύπλευρη και πολυδιάστατη σχέση, που βασίζεται κυρίως σε οικονομικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές συνεργασίες. Παρά την έλλειψη επίσημων διπλωματικών δεσμών, λόγω της πολιτικής της "μίας Κίνας" που ακολουθεί η Ελλάδα, οι δύο πλευρές έχουν καταφέρει να αναπτύξουν σημαντικές ανεπίσημες σχέσεις. Η οικονομική συνεργασία, ιδιαίτερα στον τομέα του εμπορίου και των επενδύσεων, αποτελεί τον κύριο πυλώνα αυτής της σχέσης. Ταυτόχρονα, οι πολιτιστικές και εκπαιδευτικές ανταλλαγές ενισχύουν τους ανθρώπινους δεσμούς και την κατανόηση μεταξύ των δύο λαών. Ωστόσο, η σχέση αυτή συνεχίζει να αντιμετωπίζει προκλήσεις λόγω της γεωπολιτικής δυναμικής και της πίεσης από την Κίνα. Στο μέλλον, η συνέχιση και η ενίσχυση αυτών των δεσμών θα εξαρτηθεί από την ικανότητα των δύο πλευρών να διαχειριστούν τις πολιτικές προκλήσεις και να επικεντρωθούν στα κοινά οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν από τη συνεργασία τους.

Η επένδυση στο λιμάνι του Πειραιά

Οι περισσότεροι διεθνείς οικονομικοί αναλυτές συμφωνούν ότι η Ελλάδα έχει ωφεληθεί από τη συμμετοχή της στο BRI καθώς η αναβάθμιση του λιμανιού του Πειραιά και η ανάδειξή του στο μεγαλύτερο λιμάνι της Μεσογείου και ένα από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης είναι εξαιρετικά σημαντική εξέλιξη για την ελληνική οικονομία και την εμπορική σύνδεση της χώρας με τον υπόλοιπο κόσμο. Επιπλέον, οι επενδύσεις της COSCO στον Πειραιά ήταν καθοριστικές για τη βελτίωση της σινο-ελληνικής οικονομικής συνεργασίας. Παρόλα αυτά υπάρχουν ορισμένοι αναλυτές και αξιωματούχοι που θεωρούν ότι οι κινεζικές επενδύσεις που έχουν υλοποιηθεί στο λιμάνι είναι μικρότερες από τις αρχικά αναμενόμενες κι επικρίνουν την COSCO τόσο για το μέγεθος όσο και για τη φύση αυτών των επενδύσεων.

Η ελληνική κοινή γνώμη εξακολουθεί να είναι φιλική προς την Κίνα, αλλά υπάρχει επίσης μια τάση διαφοροποίησης τα τελευταία χρόνια, η οποία θα πρέπει

να ληφθεί σοβαρά υπόψη από την κινεζική κυβέρνηση και τα αρμόδια μέρη. Παράλληλα, οφείλει και η ελληνική πλευρά στα πλαίσια της δημόσιας διπλωματίας να επιδιώξει να παρουσιάζει με αξιόπιστο τρόπο τις θέσεις της Κίνας στην ελληνική κοινωνία. Σε σύγκριση με 5-6 χρόνια πριν, η COSCO έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη ολοένα και περισσότερων Ελλήνων κυρίως λόγω της σταθερής ανάπτυξης των επιχειρηματικών αποδόσεων του Λιμένα του Πειραιά και τη συμβολή του στην τοπική κοινωνία. Ωστόσο, εξακολουθούν να διατυπώνονται φωνές δυσαρέσκειας από κάποιους τοπικούς φορείς, σε κάποιες περιπτώσεις ίσως δικαιολογημένα, κάτι που απαιτεί να ληφθεί σοβαρά υπόψη από το τμήμα δημοσίων σχέσεων του ΟΛΠ ώστε να κάνει περισσότερη προσπάθεια προκειμένου να δημιουργήσει κανάλια αποτελεσματικής και ουσιαστικής επικοινωνίας με την τοπική κοινωνία και τους φορείς για τη διευθέτηση των προβλημάτων.

Η περίπτωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τις εξελίξεις στην περιοχή του Ινδοειρηνικού καθώς η Ανατολική Ασία έχει ζωτική γεωστρατηγική σημασία για την ΕΕ και αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις για τη βασισμένη σε κανόνες διεθνή έννομη τάξη. Ο Ινδοειρηνικός εξελίσσεται ταχέως και, καθώς φιλοξενεί πάνω από το 50 % του παγκόσμιου πληθυσμού, καθίσταται καίριας σημασίας γεωστρατηγική περιοχή. Τα δύο τρίτα του παγκόσμιου εμπορίου μεταφορών εμπορευματοκιβωτίων διασχίζουν τον Ινδοειρηνικό και οι θαλάσσιοι διάδρομοί του είναι οι κύριες οδοί για το εμπόριο και τον ενεργειακό εφοδιασμό. Η στρατηγική της ΕΕ για τη συνεργασία στον Ινδοειρηνικό⁵⁶, εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2021 ώστε η ΕΕ να εντείνει τη συνεργασία της, να οικοδομηθούν εταιρικές σχέσεις και να ενισχυθεί η βασισμένη σε κανόνες διεθνής έννομη τάξη, και να αντιμετωπιστούν παγκόσμιες προκλήσεις.

Η ΕΕ προσαρμόζει τα υφιστάμενα μέσα της για τη στήριξη της στρατηγικής αυτονομίας της. Η στρατηγική της πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα⁵⁷, που εγκρίθηκε επίσημα από το Συμβούλιο τον Μάρτιο του 2022, προωθεί μια ανοικτή

⁵⁶ Πηγή: https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-indo-pacific-strategy_en

⁵⁷ Πηγή: <https://www.europeansources.info/record/a-strategic-compass-for-security-and-defence-for-a-european-union-that-protects-its-citizens-values-and-interests-and-contributes-to-international-peace-and-security/>

και βασισμένη σε κανόνες περιφερειακή αρχιτεκτονική ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων ασφαλών θαλάσσιων οδών, ανάπτυξης ικανοτήτων και ενισχυμένης ναυτικής παρουσίας στον Ινδοειρηνικό. Η Ανατολική Ασία αντιμετωπίζει προβλήματα ασφάλειας, όπως η πυρηνική πρόκληση στη Βόρεια Κορέα, οι θαλάσσιες διαφορές στην Ανατολική και στη Νότια Σινική Θάλασσα και το ζήτημα της Ταιβάν. Η ΕΕ είναι ισχυρός οικονομικός παράγοντας στην Ανατολική Ασία και καταβάλλει προσπάθειες για την προώθηση του δίκαιου εμπορίου, της πολυμερούς προσέγγισης, της οικοδόμησης θεσμών, της δημοκρατίας, της χρηστής διακυβέρνησης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕ και η Κίνα σύναψαν επίσημες διπλωματικές σχέσεις το 1975. Οι σχέσεις διακόπηκαν αφότου στρατιωτικές δυνάμεις συνέθλιψαν βίαια τις διαδηλώσεις στην πλατεία Τιενανμέν, το 1989. Η ΕΕ αποκατέστησε τις σχέσεις της με την Κίνα το 1994 αλλά το εμπάργκο όπλων που επιβλήθηκε από την ΕΕ το 1989 παραμένει σε ισχύ. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει λεπτομερής κοινός ορισμός της ΕΕ για το «εμπάργκο όπλων», εναπόκειται στα επιμέρους κράτη μέλη να ερμηνεύουν το νόημα σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο. Η αυξανόμενη οικονομική και γεωπολιτική αλληλεξάρτηση της ΕΕ και της Κίνας αποτυπώνεται στο κοινό στρατηγικό θεματολόγιο συνεργασίας ΕΕ-Κίνας για το 2020⁵⁸, το οποίο εμβάθυνε και διεύρυνε τη συνεργασία σε ευρύ φάσμα τομέων, όπως η εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφάλειας, η οικονομική ανάπτυξη, η παγκόσμια διακυβέρνηση και η πολυμερής συνεργασία όσον αφορά το εμπόριο και τις επενδύσεις, η κοινωνική και η περιβαλλοντική πολιτική, και άλλοι τομείς, συμπεριλαμβανομένων των επαφών μεταξύ των λαών. Ωστόσο, οι διμερείς σχέσεις ΕΕ-Κίνας επιδεινώθηκαν το 2022, ιδίως λόγω της στάσης που τήρησε η Κίνα έναντι της ρωσικής επίθεσης στην Ουκρανία, των αντίμετρων που έλαβε στις κυρώσεις της ΕΕ λόγω ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και του οικονομικού εξαναγκασμού και της επιθετικότητας που επέδειξε πρόσφατα στα στενά της Ταιβάν.

Τον Ιούνιο του 2023, οι ηγέτες της ΕΕ συναντήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και οι ηγέτες της ΕΕ συναντήθηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2023, και επιβεβαίωσαν την εγκυρότητα της πολυδιάστατης προσέγγισης της ΕΕ

⁵⁸ Πηγή: https://eeas.europa.eu/archives/docs/china/docs/eu-china_2020_strategic_agenda_en.pdf

προς την Κίνα, ως εταίρος ως ανταγωνιστής και ως συστημικός αντίπαλος, καθώς ο ανταγωνισμός και η αντιπαλότητα έχουν αποκτήσει εξέχουσα θέση. Δήλωσαν επίσης ότι η ΕΕ ανησυχεί για τις αυξανόμενες εντάσεις στα στενά της Ταιβάν και αντιτίθενται σε κάθε μονομερή απόπειρα αλλαγής του status quo διά της βίας ή του εξαναγκασμού. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επισήμανε ότι η Κίνα, ως μόνιμο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, φέρει ιδιαίτερη ευθύνη για την τήρηση της βασισμένης σε κανόνες διεθνούς έννομης τάξης, του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και του διεθνούς δικαίου. Η Κίνα θα πρέπει, συνεπώς, να πιέσει τη Ρωσία να σταματήσει τον επιθετικό της πόλεμο και να αποσύρει τα στρατεύματά της από την Ουκρανία. Η δήλωση των ηγετών επανέλαβε τις ανησυχίες σχετικά με την καταναγκαστική εργασία, τη μεταχείριση των υπέρμαχων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων, την κατάσταση στο Θιβέτ και τη Σινγιάνγκ, καθώς και την τήρηση των δεσμεύσεων της Κίνας όσον αφορά το Χονγκ Κονγκ.

Είναι γεγονός όμως ότι Η ΕΕ και η Κίνα είναι σημαντικοί εμπορικοί εταίροι. Το 2023 η Κίνα ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος εταίρος της ΕΕ για τις εξαγωγές αγαθών (8,8 %) και ο μεγαλύτερος εταίρος της για τις εισαγωγές αγαθών (20,5 %). Οι εισαγωγές της ΕΕ από την Κίνα ανήλθαν συνολικά σε 514 δισ. EUR το 2023. Το 2023 οι εξαγωγές της ΕΕ προς την Κίνα ανήλθαν σε 223 δισ. EUR. Σε ημερήσια βάση, αυτό ισούται με εισαγωγές αξίας περίπου 1,3 δισ. EUR και εξαγωγές αξίας περίπου 600 εκατ. EUR, με αποτέλεσμα το εμπόριο μεταξύ της ΕΕ και της Κίνας να ανέρχεται συνολικά σε 1,9 δισ. EUR ημερησίως. Το εμπόριο παρουσιάζεται άνισο, καθώς κλίνει προς όφελος της Κίνας. Οι οικονομικές ανισορροπίες και οι αθέμιτες κινεζικές εμπορικές πρακτικές ενέχουν κινδύνους για τους βασικούς κλάδους παραγωγής της ΕΕ (αυτοκινητοβιομηχανία, πράσινες τεχνολογίες). Δεδομένου ότι η Κίνα έχει αποδείξει την ετοιμότητά της να εκμεταλλευτεί τις εξαρτήσεις από κρίσιμες πρώτες ύλες, το Πεκίνο έχει προειδοποιηθεί ότι οι αθέμιτες εμπορικές πρακτικές θα οδηγήσουν όλο και περισσότερο σε προστατευτικά μέτρα (όπως μέτρα «αντιντάμπινγκ» και αντισταθμιστικοί δασμοί). Το ζήτημα αυτό εξετάστηκε στην κοινή ανακοίνωση του Ιουνίου 2023 για την οικονομική ασφάλεια⁵⁹, η οποία περιλαμβάνει τρεις άξονες εργασίας: προώθηση της βιομηχανικής βάσης και της

⁵⁹ Πηγή: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52023JC0020&qid=1715694295064>

ανταγωνιστικότητας της ΕΕ· προστασία της οικονομίας της ΕΕ από στρεβλώσεις· και συμπράξεις με τρίτες χώρες, από τις πλησιέστερες έως τις πιο απομακρυσμένες.

Η ΕΕ είναι προσηλωμένη στην πολιτική της «μιας Κίνας», και αναφέρεται στην Ταιβάν ως χωριστό τελωνειακό έδαφος και όχι ως κυρίαρχο κράτος, αναγνωρίζοντας την Ταιβάν ως οικονομική και εμπορική οντότητα και στηρίζοντας τη συμμετοχή της Ταιβάν σε πολυμερή φόρουμ. Η ΕΕ υποστηρίζει την ειρηνική επίλυση των συγκρούσεων μεταξύ Ταιβάν και Κίνας και αντιτίθεται στη χρήση ή την απειλή βίας. Η ΕΕ έχει αναπτύξει άρτια διαρθρωμένο διάλογο για τα οικονομικά και εμπορικά ζητήματα με την Ταιβάν σε τομείς όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, τα φαρμακευτικά, τα καλλυντικά και τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα.

Το 2023, η Ταιβάν ήταν ο 31ος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της ΕΕ, ενώ η ΕΕ ήταν ο τέταρτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Ταιβάν, μετά την Κίνα, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία. Η ΕΕ και η Ταιβάν διεξάγουν επίσης ετήσιες διαβουλεύσεις για διάφορα μη εμπορικά θέματα, όπως τα δικαιώματα των διακινούμενων εργαζομένων, ιδίως όσον αφορά το οικιακό προσωπικό και τους εργαζομένους στον αλιευτικό κλάδο, η θανατική ποινή και η ισότητα των φύλων. Επίσης το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επανειλημμένα ενθαρρύνει τη στενότερη διμερή συνεργασία ΕΕ-Ταιβάν σε τομείς όπως το εμπόριο, η έρευνα, ο πολιτισμός, η εκπαίδευση, η κλιματική αλλαγή και η προστασία του περιβάλλοντος.

Δεδομένου ότι η Ταιβάν είναι ζωτικής σημασίας για την ΕΕ ως παγκόσμιος προμηθευτής βασικών τομέων υψηλής τεχνολογίας, ιδίως ημιαγωγών, το Κοινοβούλιο έχει επανειλημμένα ζητήσει η συμπερίληψη της Ταιβάν να αποτελέσει προτεραιότητα στη στρατηγική της ΕΕ για τον Ινδοειρηνικό, και έχει ενθαρρύνει τον διάλογο και τη συνεργασία με την Ταιβάν σε όλους τους βιομηχανικούς τομείς και τις αλυσίδες εφοδιασμού, ιδίως σε στρατηγικά σημαντικούς κλάδους, όπως οι τεχνολογίες ημιαγωγών. Η Ταιβάν παράγει τα δύο τρίτα των ημιαγωγών παγκοσμίως και το 90 % των ημιαγωγών υψηλής ποιότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε : Συμπεράσματα

Το ζήτημα της Ταιβάν αποτελεί μία από τις πλέον κρίσιμες γεωπολιτικές προκλήσεις του 21ου αιώνα, με συνέπειες που εκτείνονται πέρα από την περιοχή της Ασίας – Ειρηνικού, επηρεάζοντας τις παγκόσμιες ισορροπίες ισχύος και την

ασφάλεια. Η στρατηγική σημασία της Ταιβάν, τόσο από γεωπολιτική όσο και από οικονομική άποψη, καθιστά το νησί ένα καίριο σημείο τριβής μεταξύ των δύο κυρίαρχων παγκόσμιων δυνάμεων, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας. Η έρευνα καταδεικνύει ότι η ένταση μεταξύ Πεκίνου και Ταϊπέι δεν είναι απλώς ζήτημα εθνικής κυριαρχίας ή πολιτικών φιλοδοξιών, αλλά εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο στρατηγικών ανταγωνισμών, οικονομικών εξαρτήσεων και διαμόρφωσης σφαιρών επιρροής στη διεθνή πολιτική σκηνή.

Η Κίνα θεωρεί την Ταιβάν ως αποσχισθείσα επαρχία και έχει καταστήσει σαφές ότι η επανένωση του νησιού με την ηπειρωτική χώρα αποτελεί ύψιστη εθνική προτεραιότητα. Ωστόσο, η αυξανόμενη στρατιωτική και οικονομική ισχύς του Πεκίνου συνοδεύεται από έντονη ρητορική και στρατιωτικές ασκήσεις που αποσκοπούν στον εκφοβισμό της Ταϊπέι και στην αποτροπή οποιασδήποτε πρωτοβουλίας προς την ανεξαρτησία. Παράλληλα, η πολιτική της «Μίας Κίνας» αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της εξωτερικής πολιτικής του Πεκίνου, κάτι που αποτυπώνεται στις πιέσεις που ασκεί διεθνώς ώστε να απομονώσει διπλωματικά την Ταιβάν.

Από την άλλη πλευρά, οι Ηνωμένες Πολιτείες ακολουθούν μία πολιτική στρατηγικής ασάφειας (*strategic ambiguity*), διατηρώντας τη στρατιωτική και οικονομική τους υποστήριξη προς την Ταιβάν, χωρίς όμως να δεσμεύονται ανοιχτά ότι θα παρέμβουν στρατιωτικά σε περίπτωση κινεζικής εισβολής. Η πολιτική αυτή αποσκοπεί τόσο στην αποθάρρυνση της Κίνας από τη χρήση στρατιωτικής βίας όσο και στην αποτροπή της Ταϊπέι από το να επιδιώξει μονομερώς την ανεξαρτησία της. Παράλληλα, οι Ηνωμένες Πολιτείες επιδιώκουν να διασφαλίσουν την ισορροπία ισχύος στην περιοχή του Ινδο-Ειρηνικού, προστατεύοντας τους συμμάχους τους, όπως η Ιαπωνία και η Νότια Κορέα, και διατηρώντας την πρόσβαση στις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, στις οποίες η Ταιβάν διαδραματίζει κεντρικό ρόλο λόγω της κυριαρχίας της στην παραγωγή ημιαγωγών.

Η ανάλυση των σεναρίων σύγκρουσης καταδεικνύει ότι οποιαδήποτε στρατιωτική αναμέτρηση στην περιοχή θα είχε ανυπολόγιστες συνέπειες όχι μόνο για τα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη αλλά και για την παγκόσμια σταθερότητα. Μία κινεζική εισβολή στην Ταιβάν θα προκαλούσε σοβαρές διαταραχές στο διεθνές

εμπόριο, δεδομένης της γεωστρατηγικής θέσης του νησιού και του ρόλου του στην εφοδιαστική αλυσίδα τεχνολογικών προϊόντων. Επιπλέον, μια σύγκρουση θα μπορούσε να εξελιχθεί σε γενικευμένο πόλεμο μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας, κάτι που θα είχε ολέθριες επιπτώσεις στην παγκόσμια ασφάλεια. Παρά το γεγονός ότι οι δύο πλευρές δείχνουν να αντιλαμβάνονται τους κινδύνους μιας στρατιωτικής αντιπαράθεσης, η συνεχιζόμενη στρατιωτικοποίηση της περιοχής και η αύξηση της εχθρικής ρητορικής αυξάνουν τις πιθανότητες ατυχήματος ή εσφαλμένου υπολογισμού, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ανεξέλεγκτη κλιμάκωση.

Ένας άλλος παράγοντας που καθιστά την Ταϊβάν επίκεντρο της διεθνούς προσοχής είναι η σημασία της για την παγκόσμια οικονομία. Το νησί φιλοξενεί κορυφαίες εταιρείες κατασκευής ημιαγωγών, όπως η TSMC, η οποία ελέγχει το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής προηγμένων τσιπ στον κόσμο. Η στρατηγική αξία των ημιαγωγών είναι τεράστια, καθώς αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης τεχνολογίας, από τις επικοινωνίες και την αεροδιαστημική μέχρι τις αμυντικές βιομηχανίες. Οποιαδήποτε διακοπή στην παραγωγή αυτών των κρίσιμων εξαρτημάτων θα μπορούσε να έχει καταστροφικές επιπτώσεις στις παγκόσμιες αγορές και στις τεχνολογικές υποδομές, εντείνοντας περαιτέρω τον ανταγωνισμό μεταξύ Κίνας και Ηνωμένων Πολιτειών για τον έλεγχο του τεχνολογικού τομέα.

Επιπλέον, η πολιτική διάσταση του ζητήματος δεν μπορεί να αγνοηθεί. Η Ταϊβάν αποτελεί ένα δημοκρατικό κράτος με ισχυρή οικονομία και ενεργή κοινωνία των πολιτών, κάτι που έρχεται σε αντίθεση με το αυταρχικό καθεστώς της Κίνας. Η πολιτική διακυβέρνηση της Ταϊπέι λειτουργεί ως πρότυπο για άλλες κινεζόφωνες κοινωνίες, γεγονός που προκαλεί ανησυχία στο Πεκίνο, καθώς φοβάται ότι ένα επιτυχημένο και δημοκρατικό μοντέλο μπορεί να υπονομεύσει την πολιτική σταθερότητα της ΛΔΚ. Ως εκ τούτου, η Κίνα επιχειρεί να διαβρώσει την πολιτική σταθερότητα της Ταϊβάν μέσω οικονομικών και πολιτικών πιέσεων, αλλά και μέσω στρατιωτικών προκλήσεων.

Συμπερασματικά, η διατήρηση της σταθερότητας στην Ταϊβάν είναι ζωτικής σημασίας για την παγκόσμια ασφάλεια και οικονομία. Η διεθνής κοινότητα πρέπει να συνεχίσει να υποστηρίζει τη διατήρηση της ειρήνης και της σταθερότητας στην

περιοχή, ενθαρρύνοντας τον διάλογο και αποτρέποντας μονομερείς ενέργειες που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε στρατιωτική αντιπαράθεση. Η ενίσχυση των πολυμερών συνεργασιών και των μηχανισμών αποκλιμάκωσης είναι απαραίτητη για την αποφυγή κρίσεων και την προώθηση της ειρηνικής συνύπαρξης στην Ασία-Ειρηνικό. Οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Κίνα και οι σύμμαχοί τους οφείλουν να υιοθετήσουν μια πιο εποικοδομητική στάση, προκειμένου να αποφευχθεί η κλιμάκωση και να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη σταθερότητα στην περιοχή. Η Ταιβάν, από την πλευρά της, καλείται να συνεχίσει να επενδύει στην αποτρεπτική της ικανότητα, ενώ ταυτόχρονα να επιδιώκει ισχυρότερες διεθνείς συμμαχίες που θα της επιτρέψουν να διατηρήσει το status quo και να αποφύγει μια βίαιη σύγκρουση με την Κίνα.

Προκειμένου να αποφευχθεί στο μέλλον η πολεμική σύρραξη μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής και Ταιβάν, έναντι της Κίνας, θα πρέπει αυτές οι χώρες να εστιάσουν στους παρακάτω τομείς:

α. Οικονομική Συνεργασία: Όλα τα μέρη θα μπορούσαν να επιδιώξουν την ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας με βάση τα αμοιβαία οφέλη. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει την επέκταση των εμπορικών σχέσεων, την προώθηση των επενδυτικών ροών και τη διευκόλυνση της οικονομικής ολοκλήρωσης σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, όπως η τεχνολογία και η καινοτομία. Οι Η.Π.Α, η Κίνα και η Ταιβάν έχουν εκτεταμένες εμπορικές και επενδυτικές σχέσεις. Η Κίνα είναι σημαντικός εμπορικός εταίρος τόσο για τις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και για την Ταιβάν, με σημαντικούς όγκους διμερών εμπορικών συναλλαγών καθώς πολλές αμερικανικές και ταϊβανέζικες εταιρείες έχουν εγκαταστήσει δραστηριότητες ή έχουν επενδύσει στην Κίνα, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ταυτόχρονα υπάρχει μια ενοποίηση στον χρηματοοικονομικό τομέα καθώς το καλά ανεπτυγμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ταιβάν συμβάλλει στην εκπλήρωση των οικονομικών συμφερόντων των Η.Π.Α και της Κίνας στην περιοχή.

β. Τεχνολογική συνεργασία: Οι Η.Π.Α, η Κίνα και η Ταιβάν συμμετέχουν σε τεχνολογική συνεργασία, ιδίως σε τομείς όπως η τεχνολογία των πληροφοριών, οι τηλεπικοινωνίες καθώς η Ταιβάν όπως αναφέρθηκε διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο,

ιδιαίτερα στον τομέα της υψηλής τεχνολογίας. Οι εταιρείες της Ταιβάν συμμετέχουν στην παραγωγή ημιαγωγών, ηλεκτρονικών και άλλων εξαρτημάτων που είναι ζωτικής σημασίας για διάφορους κλάδους των Η.Π.Α και της Κίνας με αποτέλεσμα να έχουν υπάρξει αρκετές συνεργατικές προσπάθειες παραγωγής και κοινοπραξίες προκειμένου να αξιοποιήσουν η μία τα δυνατά σημεία της άλλης και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα.

γ. Ενισχυμένη διπλωματική δέσμευση: Όλα τα μέρη θα μπορούσαν να επιδιώξουν αυξημένη διπλωματική δέσμευση για την προώθηση του διαλόγου και της κατανόησης. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει συνομιλίες υψηλού επιπέδου, διπλωματικές επισκέψεις και τακτικά κανάλια επικοινωνίας για την αντιμετώπιση τομέων διαφωνιών και την εξεύρεση κοινού εδάφους. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν ορισμένα σημάδια και κινήσεις που δείχνουν πρόοδο στον διάλογο και την κατανόηση για το ζήτημα της Ταιβάν μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

δ. Μία από τις πρωτοβουλίες που έχουν υιοθετηθεί στο πλαίσιο της διαχείρισης του ζητήματος της Ταιβάν είναι η διπλωματία Track II⁶⁰, η οποία αφορά ανεπίσημες και μη κυβερνητικές συνομιλίες. Αυτές οι συζητήσεις διεξάγονται μεταξύ ακαδημαϊκών, εμπειρογνομόνων, πρώην αξιωματούχων και άλλων φορέων, με βασικό στόχο την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης, την αναζήτηση κοινών σημείων σύγκλισης και τη διερεύνηση πιθανών λύσεων που θα μπορούσαν να βελτιώσουν τις σχέσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών.

ε. Παράλληλα, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικές, πολιτιστικές και επιστημονικές ανταλλαγές, οι οποίες επιτρέπουν τη δημιουργία διαύλων επικοινωνίας και ενισχύουν τη συνεργασία σε διάφορους τομείς. Μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής φοιτητών, κοινών ερευνητικών έργων και πολιτιστικών εκδηλώσεων, ενισχύονται οι διαπροσωπικές σχέσεις και καλλιεργείται ένα κλίμα

⁶⁰ Η διπλωματία Track II ή "backchannel diplomacy" είναι η πρακτική των "μη κυβερνητικών, ανεπίσημων και ανεπίσημων επαφών και δραστηριοτήτων μεταξύ ιδιωτών ή ομάδων ατόμων, που μερικές φορές αποκαλούνται " μη κρατικοί παράγοντες. Έρχεται σε αντίθεση με τη διπλωματία του κομματιού I, η οποία είναι επίσημη, κυβερνητική διπλωματία που εμφανίζεται μέσα στα επίσημα κυβερνητικά κανάλια. Ωστόσο, η διπλωματία του δεύτερου δρόμου δεν αντικαθιστά τη διπλωματία του πρώτου δρόμου. Αντίθετα, είναι εκεί για να βοηθήσει τους επίσημους φορείς να διαχειριστούν και να επιλύσουν τις συγκρούσεις διερευνώντας πιθανές λύσεις που προέρχονται από την κοινή γνώμη και χωρίς τις απαιτήσεις επίσημης διαπραγμάτευσης ή διαπραγμάτευσης για πλεονεκτήματα.

αμοιβαίου σεβασμού. Επιπλέον, η συμμετοχή της Ταϊβάν σε πολυμερείς πρωτοβουλίες, όπως διεθνή συνέδρια, φόρουμ και συνεργατικές πλατφόρμες, συμβάλλει στην ενίσχυση της διεθνούς της παρουσίας και στην ανάπτυξη διαύλων επικοινωνίας με άλλες χώρες. Μέσα από αυτές τις δράσεις, προωθείται η οικοδόμηση εμπιστοσύνης και η καλή θέληση, διευκολύνοντας με αυτό τον τρόπο τη διαχείριση των πολιτικών και γεωστρατηγικών προκλήσεων που σχετίζονται με το ζήτημα της Ταϊβάν.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις επιλογές των ΗΠΑ, αυτές συνοψίζονται στις παρακάτω:

α. Ενθάρρυνση του Πεκίνου και της Ταϊπέι να αποφύγουν την κατάρρευση των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Η Ουάσινγκτον θα μπορούσε να ενθαρρύνει το Πεκίνο και την Ταϊπέι να βελτιώσουν τους διαύλους επικοινωνίας τους με την ελπίδα να αποφύγουν την κατάρρευση των σχέσεων μεταξύ των στενών. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα μπορούσαν επίσης να προειδοποιήσουν και τις δύο πλευρές να αποφύγουν μονομερείς ενέργειες που θα μπορούσαν να επιδεινώσουν περαιτέρω την κατάσταση, όπως έκανε ο Πρόεδρος Τζορτζ Μπους το 2003 λόγω ανησυχιών για τα σχέδια του τότε Προέδρου Τσεν για δημοψήφισμα. Η κατάσταση έχει έκτοτε αλλάξει και η σημερινή απειλή για τη σταθερότητα προέρχεται κυρίως από την ηπειρωτική χώρα. Μια πιο φιλόδοξη εκδοχή μιας τέτοιας προσέγγισης θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει την ενθάρρυνση της ηπειρωτικής χώρας και της Ταϊβάν να αναζητήσουν δημιουργικούς τρόπους για να βγουν από το σημερινό αδιέξοδο, όπως η εξεύρεση μιας εναλλακτικής λύσης στη Συναίνεση του 1992 που να είναι αποδεκτή από τους ηγέτες και των δύο πλευρών. Ωστόσο, οι πιθανότητες επιτυχίας είναι μικρές.

β. Ενίσχυση της σχέσης ΗΠΑ - Ταϊβάν και ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Ταϊβάν. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα μπορούσαν να ενισχύσουν την υποστήριξή τους προς την Ταϊβάν στο πλαίσιο της μακροχρόνιας πολιτικής τους προσέγγισης, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ανθεκτικότητας της Ταϊβάν και στην ενίσχυση της αποτρεπτικής της στάσης έναντι της Κίνας. Η στήριξη αυτή θα μπορούσε να περιλαμβάνει νέες πωλήσεις όπλων και ίσως περαιτέρω εξομάλυνση της διαδικασίας πώλησης όπλων, αλλά δεν χρειάζεται να περιορίζεται σε

στρατιωτικό υλικό. Θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει την αύξηση της βοήθειας σε άλλους τομείς, όπως η ενίσχυση των εφεδρικών δυνάμεων της Ταιβάν και η παροχή βοήθειας στην Ταιβάν για την ανάπτυξη μιας πιο καινοτόμου αμυντικής στρατηγικής.

Επίλογος

Τα αποτρεπτικά μέσα φθείρονται με την πάροδο του χρόνου, τόσο στα στενά της Ταιβάν όσο και οπουδήποτε αλλού. Ως αποτέλεσμα, για να διατηρηθεί η αποτροπή μακροπρόθεσμα, οι αποτρεπτικοί φορείς -στην προκειμένη περίπτωση, η Ταιβάν, οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι περιφερειακοί σύμμαχοι και εταίροι τους- πρέπει να εμπλακούν στις διαδικασίες αναβάθμισης, βαθμονόμησης και αντικατάστασης. Πολλά από τα μέσα αποτροπής της Ταιβάν για την Κίνα παρήκμασαν λόγω της κινεζικής καταστρατήγησης⁶¹. Το γεωπολιτικό σκάκι και η επιδίωξη των παικτών να αποδείξουν οι μεν Η.Π.Α την πρωτοκαθεδρία τους στο παγκόσμιο στερέωμα, η δε Κίνα την ανάδειξη της ως την πρώτη παγκόσμια περιφερειακή δύναμη, επιβεβαιώνει ότι η πορεία προς ουσιαστικό διάλογο και κατανόηση για το συγκεκριμένο ζήτημα παραμένει μια πρόκληση για την οποία απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες στοχεύοντας στο αποτέλεσμα της επίλυσης της διαφοράς μέσω μιας win win εξέλιξης για όλα τα μέρη.

" Η αμφισημία είναι συχνά πιο σταθερή, από τη σαφήνεια σε έναν επικίνδυνο κόσμο"

Henry Kissinger (1923–2023),
Πολιτικός, διπλωμάτης

Παραρτήματα

- «Α» Πηγές - Βιβλιογραφία
- «Β» Φωτογραφικό Υλικό

⁶¹ Mc Kinney J. & Harris P., (2024). Deterrence Gap: Avoiding War in the Taiwan Strait. [ηλεκτρονικό βιβλίο]. ΗΠΑ: Army War College. Διαθέσιμο στο <https://press.armywarcollege.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1960&context=monographs>

Παράρτημα «Α»

Πηγές - Βιβλιογραφία

Πηγές

European External Action Service. (2020). EU–China 2020 strategic agenda for cooperation.

https://eeas.europa.eu/archives/docs/china/docs/eu_china_2020_strategic_agenda_en.pdf

European External Action Service. (2021). EU strategy for cooperation in the Indo-Pacific. https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-indo-pacific-strategy_en

European Union. (2023). Joint communication to the European Parliament and the Council (CELEX: 52023JC0020). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52023JC0020>

Global Taiwan Institute. (2024). Taiwan and Congress: It's not 1979 anymore. <https://globaltaiwan.org/2024/04/taiwan-and-congress-its-not-1979-anymore/>

Lieber Institute for Law and Warfare. (n.d.). Taiwan's counter-lawfare strategy.

<https://lieber.westpoint.edu/taiwans-counter-lawfare-strategy/>

Encyclopaedia Britannica. (n.d.). Taiwan. <https://www.britannica.com/place/Taiwan>

Center for Strategic and International Studies. (2025). Silicon Island: Assessing Taiwan's importance to U.S. economic growth and security.

<https://www.csis.org/analysis/silicon-island-assessing-taiwans-importance-us-economic-growth-and-security>

Βιβλιογραφία – Ελληνόγλωσση

Βουλγαράκη, Α. (2022). Δελτίο διεθνών & ευρωπαϊκών εξελίξεων (Τεύχος 8). ENA Institute. <https://enainstitute.org/>

Παπασωτηρίου, Χ. (2013). Η Κίνα: Από την Ουράνια Αυτοκρατορία στην ανερχόμενη υπερδύναμη του 21ου αιώνα. Εκδόσεις Ποιότητα.

Πετρόπουλος, Σ., & Χουλιάρης, Α. (2013). Η Κίνα και οι άλλοι: Οι σχέσεις της Κίνας με την Ευρώπη και τον κόσμο. Εκδόσεις Παπαζήση.

Πλατιάς, Α., & Τρίγκας, Β. (2023). Αποδομώντας την παγίδα του Θουκυδίδη: Υψηλή στρατηγική και γεωπολιτικός ανταγωνισμός ΗΠΑ–Κίνας. Εκδόσεις Δίαυλος.

Βιβλιογραφία – Ξενόγλωσση

Baylis, J., Smith, S., & Owens, P. (2020). *The globalization of world politics: An introduction to international relations* (8th ed.). Oxford University Press.

Bonnie S. Glaser, Jessica Chen Weiss, And Thomas J. Christensen, (2024). Taiwan and the True Sources of Deterrence. *Foreign Affairs*, January/February 2024.

Bonny Lin And David Sacks, (2021). How to Prevent an Accidental War Over Taiwan. *Foreign Affairs*.

Cancian M.& Hegibotham E. (2024). “Confronting Armageddon “Wargaming Nuclear Deterrence and its Failures in a U.S.– China Conflict over Taiwan”. CSIS.

Charles L. Glaser, (2021). Washington Is Avoiding the Tough Questions on Taiwan and China. *Foreign Affairs*.

David Sacks, (2024). China’s Gray-Zone Offensive Against Taiwan Is Backfiring. *Foreign Affairs*.

Economy, E. (2022). Xi Jinping’s new world order. *Foreign Affairs*.

Lin, B., & Sacks, D. (2021). How to prevent an accidental war over Taiwan. *Foreign Affairs*.

Mastro, O. S. (2021). The Taiwan temptation. *Foreign Affairs*.

Mastro, O. S. (2023). The Challenges of Deterrence in the Taiwan Strait. American Enterprise Institute.

Rachel Esplin Odell and Eric Heginbotham, (2021). Strait of Emergency? Debating Beijing’s Threat to Taiwan. *Foreign Affairs*. Vol. 100.

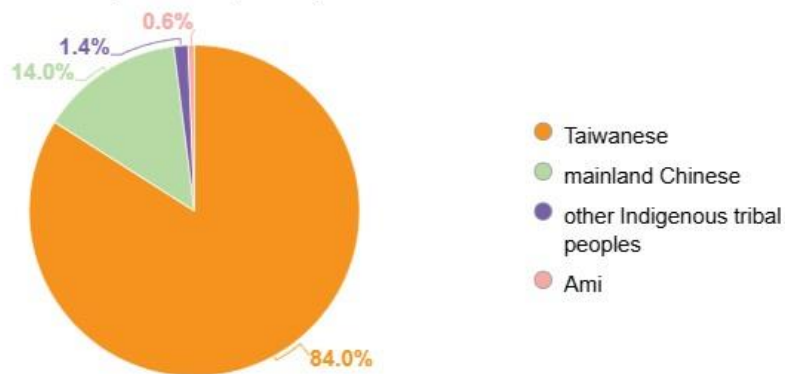
Smeltz D.& Kafura C. (2021). For First Time, Half of Americans Favor Defending Taiwan If China Invades. Lester Crown Center. August 2021.

William A.& Whitney J. (2025). Silicon Island: Assessing Taiwan’s Importance to U.S. Economic Growth and Security. CSIS. January 2025

Παράρτημα «B»

Φωτογραφικό Υλικό

Taiwan ethnic composition (2003)

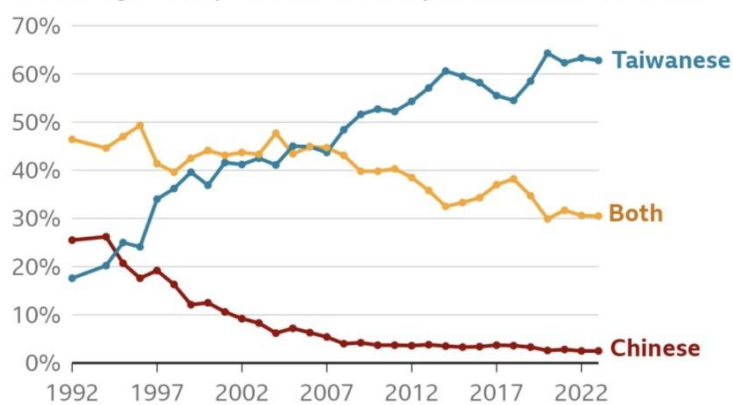

© Encyclopædia Britannica, Inc.

Εικόνα 6. Εθνολογική κατανομή πληθυσμού Ταιβάν

How people in Taiwan identify themselves

Percentage of respondents to survey in Taiwan (1992-2023)

Source: Election Study Center, National Chengchi University

BBC

Εικόνα 7. Έρευνα σχετικά με την εθνολογική ταυτότητα των κατοίκων της Ταιβάν⁶²

⁶² Πηγή: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-59900139>

How Chinese and Taiwanese forces compare

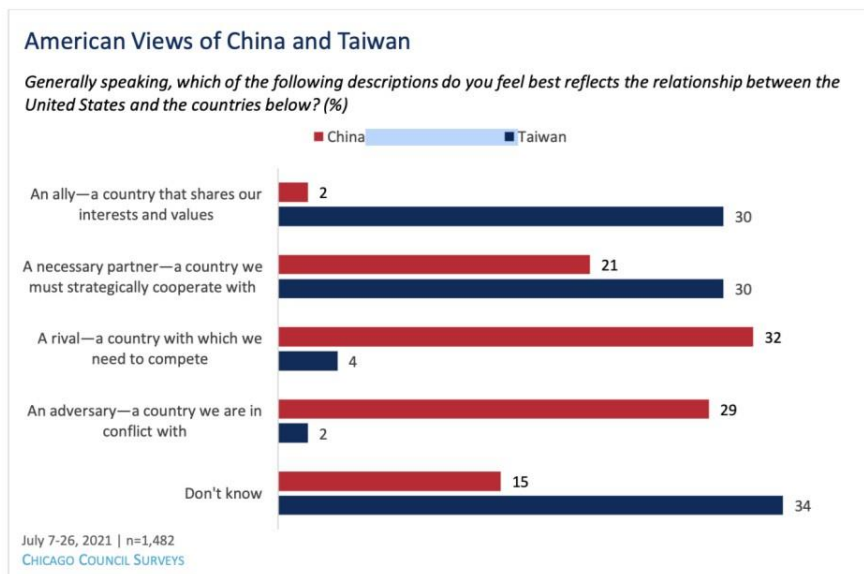
	 China	 Taiwan
Total active forces	2,035,000	169,000
Ground forces 	965,000	94,000
Navy 	260,000	40,000
Air force 	395,000	35,000
Reserves 	510,000	1,657,000
Tanks 	4,800	750
Aircraft 	3,438+	531+
Submarines 	59	4
Naval ships* 	92	26
Artillery 	9,752+	2,093

*Only includes ships classified as principal surface combatants, such as aircraft carriers, cruisers, destroyers and frigates

Source: The Military Balance 2023, IISS

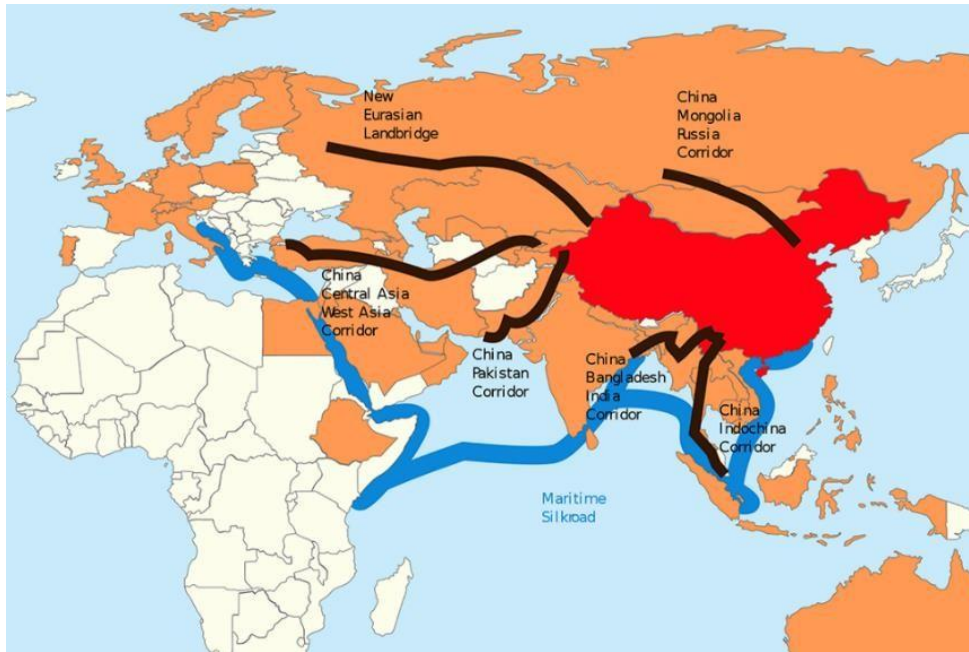
BBC

Εικόνα 8: Ένοπλες δυνάμεις της ΛΔΚ και της Ταιβάν⁶³

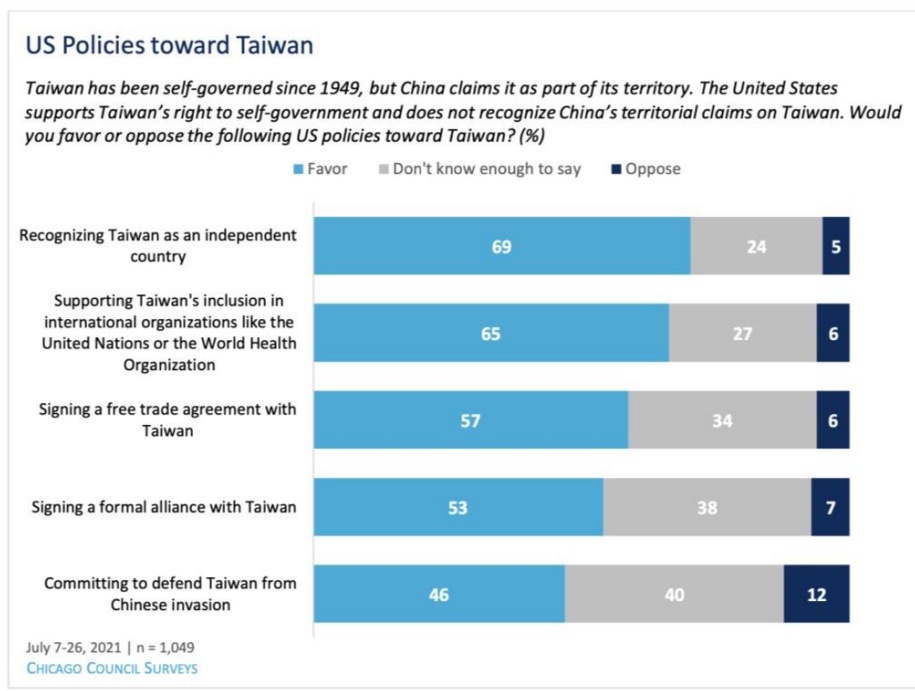

Εικόνα 9: Έρευνα σχετικά με το πως οι Αμερικανοί αντιλαμβάνονται την σχέση των ΗΠΑ, με Κίνα και Ταιβάν

⁶³ Πηγή: <https://www.bbc.com/news/world-asia-china-59900139>

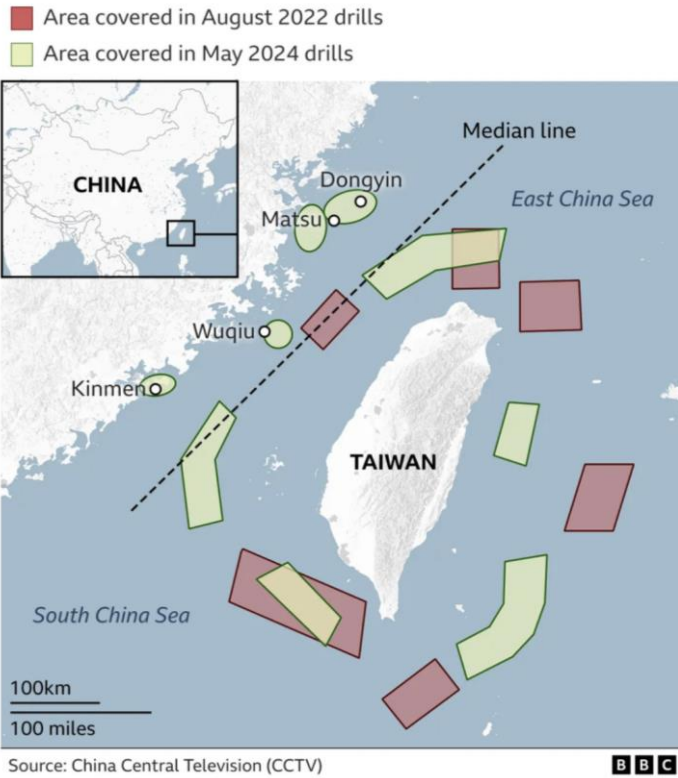

Εικόνα 10: Απεικόνιση του Belt and Road Initiative (BRI)

Εικόνα 11: Έρευνα σχετικά με το πως οι Αμερικανοί αντιλαμβάνονται τις διάφορες πολιτικές των ΗΠΑ σε σχέση με την Ταιβάν

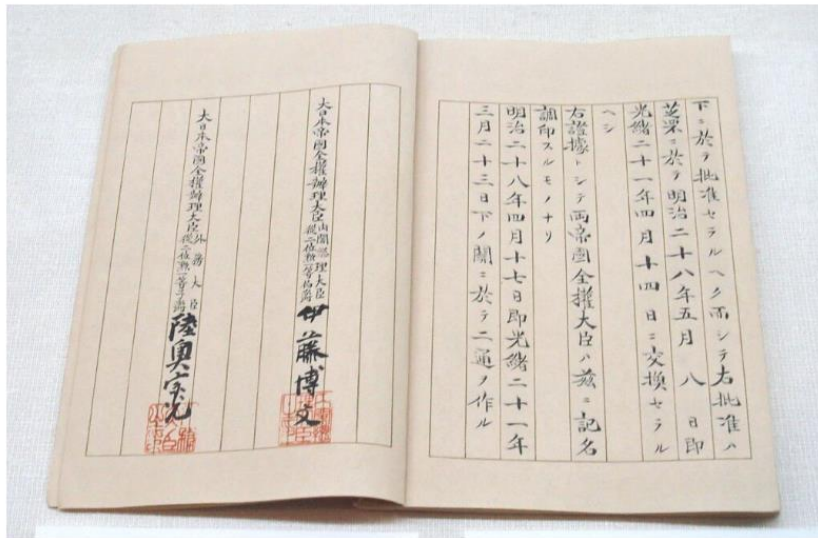
Areas of Chinese military drills

Εικόνα 12: Περιοχές διεξαγωγής στρατιωτικών ασκήσεων της ΛΔΚ

Εικόνα 13: Διεκδικήσεις Κίνας στη Νότια Σινική Θάλασσα

Εικόνα 14: Συνθήκη του Σιμονοσέκι